

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Slægt & Data

Medlemsblad for DIS-Danmark

årgang 23 nr. 3 - 2009

Udgives af DIS-Danmark

Databehandling i Slægtsforskning
www.dis-danmark.dk
admin@dis-danmark.dk

Adresseændringer meddeles til:

Kasserer Werner Wittekind
Rudersdalsvej 114, 2.tv.
2840 Holte
Tlf. 45 41 43 15
kasserer@dis-danmark.dk

Redaktionen:

Kathrine Tobiasen, ansvarshavende redaktør
Korsagervej 13, 8940 Randers SV.
Tlf. 41 28 65 30
tobiasen@dis-danmark.dk

Erik Kann, redaktionsmedlem

Layout, sats og tryk:

Grafisk Data Center A/S, tlf. 66 12 10 30
Trykplag: 6.200 eksemplarer

Artikler i bladet afspejler ikke nødvendigvis foreningens holdning.

Artikler uden forfatterangivelse kan betragtes som foreningsstof.

Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt materiale og forbeholder sig ret til at redigere i tilsendte artikler.

Eftertryk er tilladt efter aftale med redaktionen. Det skal forsynes med tydelig kildeangivelse og med tilsendelse af det aftrykte.

Bladet udkommer 4 gange årligt.

Næste deadline:

1. november 2009	December 2009
1. februar 2010	Marts 2010
1. maj 2010	Juni 2010
1. august 2010	September 2010

Udkommer:

Bladet sendes gratis til medlemmer af DIS-Danmark.

Medlemskontingent 2009: 200 kr.
Girokonto: 501-2058

ISSN 0903-6172

Indhold nr. 3 - juni 2009

- 3 Kød på slægten, 1.del**
- 7 Fagre nye it-verden**
- 8 Dansk Slægtsgårdsarkiv - et arkiv med bud til mange**
- 12 Peder Sørensen - min forsvundne oldefar**
- 14 6.500 navne fra Århus**
- 15 Formandens klumme**
- 16 Slægtsforskning på tværs af Atlanterhavet**
- 19 Hvordan finder jeg rundt i Sydslesvigske kirkebøger?**
- 21 Millionarven, der forsvandt**
- 23 DIS-Træf og registrering af data**
- 24 Datalovgivningens regler om indsigelsesretten**
- 27 Slægtsforskning i Island**
- 28 Historiens vidner - sådan kan man også lave slægtsbog**
- 29 Fjorten millioner personregistreringer. Tilføj selv nogle flere**
- 30 Kalender**
- 31 DIS-Danmarks bestyrelse**

Links i artiklerne

De links der står i artiklerne i dette nummer – er også lagt på www.dis-danmark.dk – find dem under menupunktet „Links“.

Forsidefoto:

Malkepigen, hugget i granit af billedhugger og slægtsgårdsejer Jakob Vestergaard, er en gave fra Dansk Slægtsgårdsforening til Dansk Landbrugsmuseum på Gl. Estrup.
Fotograf: Kathrine Tobiasen

Kød på slægten

1.del

Erik Kann

Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
Tlf. 45 85 18 02
erik@reinholdt-kann.dk

Kød på slægten er et særdeles omfattende emne og for at kunne føre læserne rundt i hovedparten af vigtige aspekter, har jeg været nødt til at dele fremstillingen op i to dele. Første del følger her. Anden del på et senere tidspunkt - men ikke nødvendigvis i det førstkommande nummer af Slægt&Data.

Denne artikel tager fat i en af de vel nok allermest basante teser i vores fag: *Først skelettet og når jeg så er færdig med det, kan jeg sætte kød på slægten*"

Ved at lægge op til, at man først får overblik og styr på det grundlæggende, inden man går videre, rummer tesen basalt set en stor grad af sund fornuft. Man indretter jo heller ikke et hus i detaljer, før man har bygget vægge, tag etc.

Der er bare lige det

Der er bare lige det problem, at virkeligheden omkring den berømte tese i vid udstrækning er en noget ensidig forestilling, sådan at forstå, at der er langt flere slægtsforskere, der *taler* om at putte kød på slægten, end slægtsforskere, der rent faktisk gør det. Jeg vil tillade mig at kalde det et rendyrket paradox. Jeg skal spare læserne for lange forklaringer om, hvorfor det så lige forholder sig sådan. Når jeg vover at fremsætte påstanden, gør jeg det med baggrund i en bred kontakt med "miljøet" både via foreningen og via foredrag rundt om i landets slægtshistoriske foreninger.

Der er fortsat stor efterspørgsel efter netop foredrag om at fylde kød på slægten, og jeg har derfor i al ydmyghed vovet at antage, at dette blads læsere også kunne have interesse for mine betragtninger over emnet.

Udgangspunktet

Mit udgangspunkt har været en helt banal undren: Hvorfor forholder det sig sådan, at der er flere slægtsforskere, der taler om, end slægtsforskere, der rent faktisk putter kød på slægten? Man kan naturligvis ikke med ét slag omvende alle til at ville fylde kød på slægten. På den anden side er jeg helt sikker på, at hvis man kan skyde sig ind på nogle

forklaringer på, hvorfor der er så mange, der nøjes med at tale om det, vil man langt bedre kunne vejlede og pege på nogle konkrete veje til reelt at fylde kød på slægten.

Formålet med artiklen

Med dette afsæt bliver formålet med artiklen således at forsøge at forklare paradokset og derfra at opstille et antal konkrete anvisninger på, hvordan man kan komme i gang med at fylde kød på slægten.

Den første forklaring

Den allerførste forklaring er i bund og grund banal, men ikke desto mindre er jeg sikker på, at den har en væsentlig del af æren for (skylden for), at så mange kun taler om det med kødet: *"Først gøre skelettet færdigt og derefter fylde kød på slægten."* Hvor mange kender en slægtsforsker, der gerne vil være *færdig*? Næppe ret mange og heldigvis for det. Det er slet ikke meningen, at en slægtsforsker skal blive færdig. Man kan sagtens undervejs trække en streg i sandet for at markere en etape i undersøgelserne. Men der vil altid være mulighed for at finde noget på den anden side af den næste bakketop!!! Så oplægget om *først og derefter* er i bund og grund noget der lægger op til noget, som ingen slægtsforsker kunne forestille sig at sætte som vilkår.

Den næste forklaring

Den næste forklaring er ret beset også ganske banal: Hvad er kød for noget? Hvornår er en oplysning en skelet – oplysning, og hvornår er det kød? Er kød den mikroskopiske detalje ved konfirmationsindførelsens "Dom angaaende Kundskaber og Opførsel" eller konstateringen af, at min anes bryllupsdag den 17. marts 1861 var samme dag som proklamationen af Viktor Emauel den 1. som Italiens konge? Vi kan altså konstatere, at afgrænsningen af selve genstanden for indsatsen, nemlig *kødet* er ganske uklar.

Det gør det jo da i hvert fald ikke nemmere at komme i gang med at sætte kød på slægten!

Lad mig tage et par eksempler.

I folketællingen 1901 står under husfaderens navn bl.a. "Modtager alderdomsunderstøttelse". Er det en oplysning, der hører til skelettet eller er det kød?

Man kunne antage, at skelet oplysninger ene og alene er oplysninger, som indgår i identifikation af personen selv og dennes slægtsrelationer. Men hvad nu hvis oplysningerne om alderdomsunderstøttelse rent faktisk viser sig at kunne

Opregnelse. XIII 19.

Kjøbsted, hvilket som det befandt at være den sse Dill
tillyggend Forsikring om enhver Person's Stand, Embede og Hverings-Dei, med videre.

Personens Navn, som Ondersøgt og Registreret No. Hver Personens Stad.	Personens fædre Navn med enhver Stamme.	Om enhver Person er udt Færdig, som en Datter er en søn eller omg, af født, afdød eller færdig Gærdig.	Personens Alder, det sædte Allder for dengang.	Udret eller Omt, og hvorefter de have va- ret i Kjøbstad eller Landskomm.	Personens Tæll- Embede, Hverings- Quærent eller Hæ- ring-Dei.	Om man har et i den Omt i den Dage
1. Christian Christian	Fosbonde	16.	17.	18.	19.	20.
2. Peter Christian	Fosbonde	17.	18.	19.	20.	21.
3. Hans Christian	Fosbonde	18.	19.	20.	21.	22.
4. Peter Christian	Fosbonde	19.	20.	21.	22.	23.
5. Hans Christian	Fosbonde	20.	21.	22.	23.	24.
6. Peter Christian	Fosbonde	21.	22.	23.	24.	25.
7. Hans Christian	Fosbonde	22.	23.	24.	25.	26.
8. Peter Christian	Fosbonde	23.	24.	25.	26.	27.
9. Hans Christian	Fosbonde	24.	25.	26.	27.	28.
10. Peter Christian	Fosbonde	25.	26.	27.	28.	29.
11. Hans Christian	Fosbonde	26.	27.	28.	29.	30.
12. Peter Christian	Fosbonde	27.	28.	29.	30.	31.
13. Hans Christian	Fosbonde	28.	29.	30.	31.	32.
14. Peter Christian	Fosbonde	29.	30.	31.	32.	33.
15. Hans Christian	Fosbonde	30.	31.	32.	33.	34.
16. Peter Christian	Fosbonde	31.	32.	33.	34.	35.
17. Hans Christian	Fosbonde	32.	33.	34.	35.	36.
18. Peter Christian	Fosbonde	33.	34.	35.	36.	37.
19. Hans Christian	Fosbonde	34.	35.	36.	37.	38.
20. Peter Christian	Fosbonde	35.	36.	37.	38.	39.
21. Hans Christian	Fosbonde	36.	37.	38.	39.	40.
22. Peter Christian	Fosbonde	37.	38.	39.	40.	41.
23. Hans Christian	Fosbonde	38.	39.	40.	41.	42.
24. Peter Christian	Fosbonde	39.	40.	41.	42.	43.
25. Hans Christian	Fosbonde	40.	41.	42.	43.	44.
26. Peter Christian	Fosbonde	41.	42.	43.	44.	45.
27. Hans Christian	Fosbonde	42.	43.	44.	45.	46.
28. Peter Christian	Fosbonde	43.	44.	45.	46.	47.
29. Hans Christian	Fosbonde	44.	45.	46.	47.	48.
30. Peter Christian	Fosbonde	45.	46.	47.	48.	49.
31. Hans Christian	Fosbonde	46.	47.	48.	49.	50.
32. Peter Christian	Fosbonde	47.	48.	49.	50.	51.
33. Hans Christian	Fosbonde	48.	49.	50.	51.	52.
34. Peter Christian	Fosbonde	49.	50.	51.	52.	53.
35. Hans Christian	Fosbonde	50.	51.	52.	53.	54.
36. Peter Christian	Fosbonde	51.	52.	53.	54.	55.
37. Hans Christian	Fosbonde	52.	53.	54.	55.	56.
38. Peter Christian	Fosbonde	53.	54.	55.	56.	57.
39. Hans Christian	Fosbonde	54.	55.	56.	57.	58.
40. Peter Christian	Fosbonde	55.	56.	57.	58.	59.
41. Hans Christian	Fosbonde	56.	57.	58.	59.	60.
42. Peter Christian	Fosbonde	57.	58.	59.	60.	61.
43. Hans Christian	Fosbonde	58.	59.	60.	61.	62.
44. Peter Christian	Fosbonde	59.	60.	61.	62.	63.
45. Hans Christian	Fosbonde	60.	61.	62.	63.	64.
46. Peter Christian	Fosbonde	61.	62.	63.	64.	65.
47. Hans Christian	Fosbonde	62.	63.	64.	65.	66.
48. Peter Christian	Fosbonde	63.	64.	65.	66.	67.
49. Hans Christian	Fosbonde	64.	65.	66.	67.	68.
50. Peter Christian	Fosbonde	65.	66.	67.	68.	69.
51. Hans Christian	Fosbonde	66.	67.	68.	69.	70.
52. Peter Christian	Fosbonde	67.	68.	69.	70.	71.
53. Hans Christian	Fosbonde	68.	69.	70.	71.	72.
54. Peter Christian	Fosbonde	69.	70.	71.	72.	73.
55. Hans Christian	Fosbonde	70.	71.	72.	73.	74.
56. Peter Christian	Fosbonde	71.	72.	73.	74.	75.
57. Hans Christian	Fosbonde	72.	73.	74.	75.	76.
58. Peter Christian	Fosbonde	73.	74.	75.	76.	77.
59. Hans Christian	Fosbonde	74.	75.	76.	77.	78.
60. Peter Christian	Fosbonde	75.	76.	77.	78.	79.
61. Hans Christian	Fosbonde	76.	77.	78.	79.	80.
62. Peter Christian	Fosbonde	77.	78.	79.	80.	81.
63. Hans Christian	Fosbonde	78.	79.	80.	81.	82.
64. Peter Christian	Fosbonde	79.	80.	81.	82.	83.
65. Hans Christian	Fosbonde	80.	81.	82.	83.	84.
66. Peter Christian	Fosbonde	81.	82.	83.	84.	85.
67. Hans Christian	Fosbonde	82.	83.	84.	85.	86.
68. Peter Christian	Fosbonde	83.	84.	85.	86.	87.
69. Hans Christian	Fosbonde	84.	85.	86.	87.	88.
70. Peter Christian	Fosbonde	85.	86.	87.	88.	89.
71. Hans Christian	Fosbonde	86.	87.	88.	89.	90.
72. Peter Christian	Fosbonde	87.	88.	89.	90.	91.
73. Hans Christian	Fosbonde	88.	89.	90.	91.	92.
74. Peter Christian	Fosbonde	89.	90.	91.	92.	93.
75. Hans Christian	Fosbonde	90.	91.	92.	93.	94.
76. Peter Christian	Fosbonde	91.	92.	93.	94.	95.
77. Hans Christian	Fosbonde	92.	93.	94.	95.	96.
78. Peter Christian	Fosbonde	93.	94.	95.	96.	97.
79. Hans Christian	Fosbonde	94.	95.	96.	97.	98.
80. Peter Christian	Fosbonde	95.	96.	97.	98.	99.
81. Hans Christian	Fosbonde	96.	97.	98.	99.	100.

Hvor meget er kød og hvor meget er skelet?

bidrage til en identifikation (hvilket rent faktisk sagtens kunne tænkes). Og endnu et eksempel: Vi skal forestille os, at vi arbejder i et sogn, hvor kirkebogen uheldigvis først er bevaret fra 1790. Det betyder, at man langt hen ad vejen er henvist til andet kildemateriale end det sædvanlige. Lige pludselig er eksempelvis fæstebrevets information om "forgængerens søn" top aktuelt, eller med andre ord ikke en kilde vi normalt regner som en kilde til oplysninger om skelettet. Hvad er det, der er bestemmende for, om noget er skelet eller kød. Er det typen af information, eller er det kilden, der bidrager med informationen. De fleste vil afgjort gå ind for, at det er typen af information, hvilket jeg nok også et langt stykke hen ad vejen er enig i. Men hvor er så grænsen? Er konfirmationsrubrikkens information om kundskaber og opførsel kød eller skelet, er oplysningen i en folketælling om at vedkommende er blind skelet eller kød? Kød vil mange rimeligvis hævde. Men vi registrerer formodentlig under alle omstændigheder oplysninger i samme arbejdsgang, som vi registrerer de øvrige oplysninger fra folketællingen. Men hvis det er tilfældet, har vi jo rent faktisk selv været med til at bryde den store verdensorden med først og derefter!!!

Tredje forklaring

Ganske afgørende er det også, at slægtsforskere står ganske famlende overfor, hvorledes de skal gribe opgaven an. Det er fælles for de eksisterende grundbøger i faget, at de er gode og omhyggelige, når det angår vejledning i, hvordan man kommer i gang med at registrere i anetavlen. Der er forklaringer om fortløbende numre, anebrøker og lidt afhængig af grundbogens tyngde flere eller færre detaljer om de første spæde skridt i karrieren. Bilag og deres ordning er da bestemt også oppe at vende, men der er langt mellem konkrete anvisninger på, hvordan man nu griber det hele an, når det gælder det berømte kød.

Hvordan skal jeg gøre i mit slægtsregistreringsprogram, hvordan skal stoffet disponeres, hvordan gør jeg, hvis jeg har de samme oplysninger om flere forskellige aner (eksempelvis beskrivelse af døbefonten i kirken) osv., osv. Vanskelige spørgsmål som i den grad fordrer svar, hvis man skal kunne udføre tingene i praksis.

Set samlet

At fylde kød på slægten indebærer altså, at slægtsforskeren skal tage fat i en opgave, der er ensbetydende med, at aneefterforskningen afsluttes, at man i givet fald giver sig i kast med noget, man ikke rigtig aner, hvad er, som man ikke rigtig har styr på, hvordan man skal indsamle, og som man endelig ikke har begreb om, hvordan man skal registrere. Ret beset er der ikke noget at sige til, at der ikke er så mange, der går i krig med opgaven!!!!

Værre dag for dag

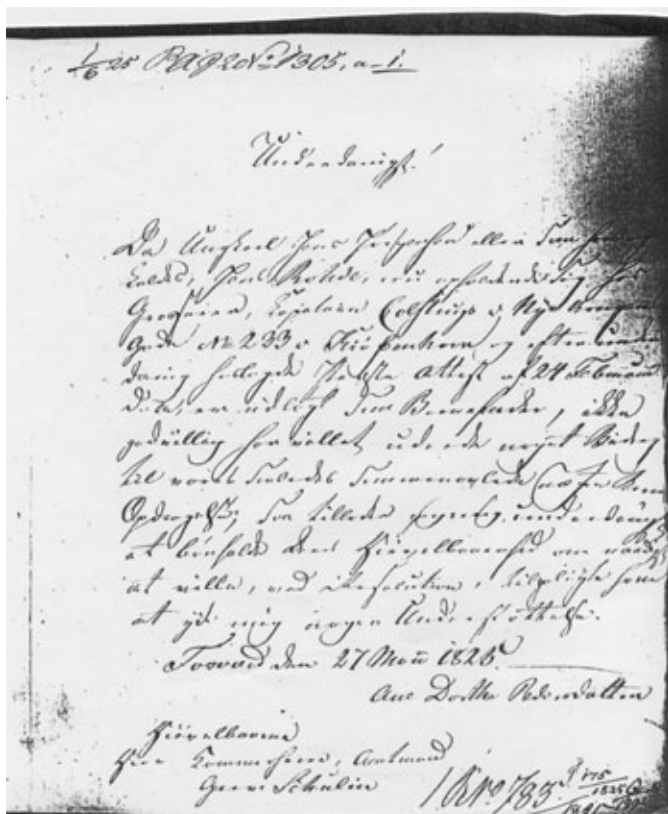
Faktisk er det sådan, at man gør situationen værre og værre for hver dag, man arbejder. Hver gang man finder nye kilder, vokser bunken af ting, man skal igennem engang. Men selv faghistorikere har til tider vanskeligt ved at overskue store kildemængder. Hvordan er det så for ikke faghistorikere?

Der skal handling til

Som jeg ser det, står de fleste slægtsforskere i en nærmest fastlåst situation, som i princippet vil kunne fortsætte "til evig tid" uden synderlig stor sandsynlighed for, at man kommer i gang med at fylde kød på slægten. Man støder givet vis ind i rigtig mange forskellige kilder undervejs -lægsruller, skifter, fæsteprotokoller, skattemandtaller, jordebøger, matrikler osv., osv. Men alle disse kilder har kun én opgave, tjener kun ét formål nemlig at bidrage til at opbygge skelettet gennem aneidentifikation. Hvad der i øvrigt findes af oplysninger i kilder, får pænt lov til at vente, ja til vi engang er færdige med skelettet og skal i gang med kødet!!!!

Træffe en beslutning

Som jeg ser det, er der én og kun én vej videre, nemlig at træffe en konkret beslutning om, at man fra nu af skal fylde kød på slægten. Det er vigtigt, at man tydeliggør denne be-

Denne ansøgning er ét bilag af mange fra en faderskabssag fra Præstø amt 1825.

slutning for sig selv. For nogen kræver det måske, at man skriver en lille seddel, som placeres foran tastaturet. Alle løsninger er OK - bare de virker!!!

Det er vigtigt at fokusere på to ting: Hvad har man *ikke* gjort, og, hvad har man gjort?

Hvad har man ikke gjort?

Præmissen for beslutningen er, at kød og skelet ikke er to forskellige og fra hinanden adskilte ting.

Man har derfor *ikke* ved beslutningen for altid fraskrevet sig muligheden for at arbejde med skelettet. Man har heller ikke (i denne fase) betrukket hellig jord og kastet sig ud i en masse fine biografier, beskrivelser og analyser. Man er stadig med begge ben på jorden stille og roligt i færd med at gøre de første spæde erfaringer om at fylde kød på. Det er efter denne situation, man skal tune sine ambitioner i de indledende favntag med indsatsen.

Hvad har man gjort?

Ved at træffe en beslutning har man gjort tre særdeles vigtige ting:

- Man har brudt den "onde cirkel"
- Man har lagt grunden til et helt nyt syn på kildematerialet
- Man har igangsat en betydningsfuld forskningsmæssig og mental proces

Den onde cirkel

Det lyder så voldsomt - men som beskrevet ovenfor skulle der et egentligt indgreb til for at komme i en anden retning. Det ville aldrig kunne komme af sig selv.

Et helt nyt syn på kildematerialet

Med fare for at lyde højtidelig vil jeg mene, at verden – i hvert fald den slægtshistoriske verden – ser meget forskellig ud før og efter en sådan beslutning.

Uden en beslutning om at fylde kød på, ville betydningen af sagen om aldersdomsunderstøttelse formodentlig indskrænke sig til rubrikken om "Tidligere ophold", som måske kunne bidrage til at fortælle, hvor personen kom fra og dermed måske, hvor personen var født.

Med en beslutning om at fylde kød på slægten, får de mange akter pludselig en anden betydning og bliver meningsfulde ud over det at sikre en "banal" personidentifikation som nødvendig forudsætning for at kunne komme videre i anejagten. Det store spørgsmål er naturligvis: Hvad skal man så gøre med eksempelvis oplysningerne fra sagen om aldersdomsunderstøttelse? Her er det vigtigt at kende sin plads og ikke at skrue for højt op for ambitionerne. Men det vender jeg tilbage til under det næste punkt.

JAKOB D. FOR ELSKE OG FOR FRASKRIVTE OG FRASEPARERED E HUSTRUER.

9.

Begæring om Alderdomsunderstøttelse
i Henshold til Lovens af 1de April 1891

af
Vally-Tharby Kommune

fra
Ane Kristine Larsen, Enke efter den afledte

(fulde Navn og Stilling) i Vally i Vally Sogn

født den 27de Marts 1807 i Vally i Vally Sogn

Nedenstående Spørgsmaal besvares saa udførelse som muligt og Legitimationspapirer og øvrige Besidigheder, som Ansøgerinden kan fremskaffe, vedlægges.

1. Mandens fulde Navn og Stilling? Jakob Anderson, Skibstjener.

2. Naar og hvor er han født, og forsaavidt han er i Live, hvor opholder han sig for Tiden? Født 1798 i Glemme.

3. Naar er Aftedeskabet hævet ved hans Død eller ved Skilsmisse, eller naar har Separationen fundet Sted? Aftedeskabet hævet ved hans Død 2de 1874.

4. Har Ansøgerinden de sidste 10 Aar uafbrudt haft fast Ophold her i Landet, og i bekræftende Fald hvor og hvorlænge paa hvert enkelt Sted? Ja - bestandig i Vally.

Ansøgning om aldersdomsunderstøttelse efter loven fra 1892.

Man har igangsat en betydningsfuld forskningsmæssig og mental proces

Vi har for længst slået fast, at der ikke er megen hjælp at hente i fagets grundbøger om, hvordan man griber opgaven an med at fylde kød på slægten. Da de færreste er født med en sådan viden, er der i virkeligheden kun én eneste udvej, nemlig selv at finde ud af det! Det er her den forskningsmæssige og mentale proces kommer ind. Det hele handler om én eneste ting, nemlig at udvikle sig og at vokse med opgaven. Eller udtrykt på en anden måde: Man må starte i det helt små og langsomt udvikle sig. Det forunderlige er, at der både bliver en udvikling, man selv styrer gennem bl.a. valg af indsatsområder, men også om en mental proces, hvor man hele tiden udvider sin horisont og sine perspektiver.

Samlet set – endnu engang

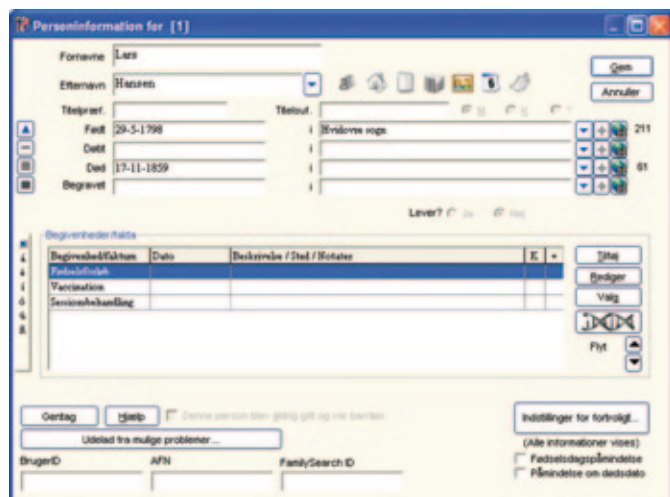
Ser man samlet på anførte betragtninger, vil jeg mene, at det er rimeligt at hævde, at den ene beslutning faktisk førte meget med sig!

Hvad nu?

Nu er vi i bund og grund forpligtet! Forpligtet til at gøre bare ”lidt mere” end blot at samle oplysninger om døbt, viet og begravet samtidig med, at vi skal handle yderst forsigtigt, eftersom vi ikke rigtig ved, hvordan og hvorledes. Og samtidig skal vi sikre os, at vi kan ”komme af” med informationerne, thi ellers er vi jo ikke kommet nogen som helst vegne! Det lyder som om, det gælder om at finde den berømte gyldne middelvej!!!

Ikke så svært

I mine øjne er det faktisk ikke så vanskeligt, eftersom der kun er én mulig vej at gå, nemlig ved at få landkending med noget man allerede kender i forvejen, nemlig anetavlen med dens faste, veldefinerede og i hovedsagen kronologiske disposition. Ved at vælge den kendte form sætter man sig i stand til at komme af med informationer uden de helt store vanskeligheder. Og samtidig – og det er særdeles

Skærbillede fra Legacy.

vigtigt gøder og gavner man den mentale proces, som skal være med til at skabe forudsætninger for de efterfølgende faser i processen.

Eksempel

Lad os endnu engang tage et eksempel. Udgangspunktet er en faderskabssag, som vi har fundet frem til i forsøget på sikker identifikation af den biologiske far. Det viser sig, at sagen rummer 17 bilag, hver med deres informationer. Med beslutningen om at fylde kød på slægten, må vi ikke længere bare kopiere og lægge til side. Vi skal bevæge os ind i sagen - uden dog at fortabe os i detaljer! Mit forslag er, at man giver sig selv chancen for at fordøje indholdet ved at opstille en banal kronologi over sagens udvikling:

En sådan oversigt kunne se sådan her ud:

Angivelse i kirkebogen xx dag

Ansøgning til amtmanden yy dag

Forhør af den udlagte barnefader zz dag

Fornyet forhør af den udlagte barnefader zz11 dag

Aftale om betaling etc.,etc.

Alle detaljer og mere uddybende gennemgang af sagens akter skal ikke foregå nu. Nu drejer det sig om kronologien, og dermed det, der er direkte relateret til det, vi kender om personen i forvejen.

Hvorfor nu det?

Mange vil givet vis spørge: Er det ikke spild af tid - hvorfor skal vi dog opstille en kronologi. Svaret er enkelt: Fordi vi har brug for at hjælpe den mentale udviklingsproces på vej. Vi skal udvikle os, vokse, få flere erfaringer, undre os, studse osv., osv. Alt det kan alene ske, hvis vi giver os selv chancen for at modnes (langsomt).

Registreringen

Der er flere måder at sikre informationerne på. En kunne være at notere dem på personens stamkort

En anden løsning kunne være at påbegynde et tekstdokument, der opremsede kronologien. Et sådant dokument ville så blive et vigtigt udgangspunkt for alle efterfølgende undersøgelser.

Opsummering

Med vores beslutning om at fylde kød på slægten, har vi sat en ny kurs og i den grad ændret vores fokus. Som beskrevet er vi fortsat i trygge og kendte rammer: Vi bevæger os blandt kirkebøger og folketællinger i sikre, veldisponerede kronologiske rammer. Principielt tænker vi alene i disse snævre baner uden at tage andre veje. MEN: Inde bag ved arbejder den mentale proces, vi igangsatte. Den lader sig ikke stoppe, og på et tidspunkt giver den inspiration til at komme videre, til at bryde ud af de kendte rammer for at komme videre mod nye spændende horisonter!!! Hvordan denne proces foregår, og hvad den indebærer, skal vi følge op på i anden del af denne artikel.

Fagre nye it-verden

Kathrine Tobiasen
Korsagervej 13
8940 Randers SV
Tlf. 41 28 65 30
tobiasen@dis-danmark.dk

For år tilbage måtte man som slægtsforsker rejse land og rige tyndt for at finde sine aners fødsel og død i kirkebøgerne, som opbevarede på det landsarkiv, de hørte ind under. Man måtte være udstyret med stakke af papirer, udskrifter af alt, hvad man havde på de aner, man lige var i gang med, og noter man havde taget undervejs, for at sikre at man fandt det rigtige og ikke vendte hjem med en kirkebogsindførsel, man allerede havde noteret for 2 år siden, eller et fæstebrev, som slet ikke var udstedt til ens forfader. Plus at man måtte være bevæbnet med rigeligt ubeskrevet papir og velfyldte kuglepenne til at nedskrive sine (forhåbentlig mange) nye fund med.

Da mikrokortene kom midt i 1980'erne, kunne man spare en hel del på rejsebudgettet. Nu kunne man studere alle kirkebøger, i hvert fald de ældre af slagsen, på et hvilket som helst landsarkiv og tit også på lokal- og stadsarkiver. Men udstyret, man skulle slæbe med, var stadig det samme.

Fragtpuklen hjalp de bærbare computere på. Var man den lykkelige ejer af et sådant vidunder, kunne man drage af sted på arkivbesøg med hele sin slægtsdatabase gemt på pc'en og Word lige ved hånden, så man straks kunne taste sine fund ind.

Så kom Arkivalieronline på banen, og i takt med

at sognene kom på nettet, blev rejserne til arkiverne næsten overflødige. Næsten - for alt det rigtigt spændende, kødet på slægten, skal man stadig til de hellige haller for at finde.

Program i miniformat

Men udviklingen stopper ikke her. Hvis ens slægtsprogram er Reunion (til Mac), og man samtidig er i besid-

delse af en iPhone (avanceret telefon) eller en iPod Touch (primært egentlig en musik-afspiller, men med mange andre muligheder), kan man for en beskedent sum købe en såkaldt *app* - et lille program, der giver mulighed for at overføre hele ens slægtsdatabase, komplet med billeder, kildehenvisninger og samtlige noter og med fine søge- og navigationsmuligheder, til den lille elektroniske dims, der måler 11 x 6 cm og er ca. 1/2 cm tyk. Ikke nok med, at man kan slå op i databasen og tjekke, hvad man tidligere har fundet, man kan også tilføje nye oplysninger i alle felter, som man let og elegant overfører til moderprogrammet på computeren, når man er hjemme igen. For skams skyld må det nok lige tilføjes, at det næppe vil være sagen at give sig i kast med at taste et helt skifte ind - det ville være en sej tårn på det lille touch-tastatur!

Men med Pod'en eller Phone'n i den ene lomme og et lille digitalt kamera i den anden skulle man være velbestykket til næste arkivbesøg. Tja, hvis det er en Phone, man er den lykkelige ejer af, kan man måske endda nøjes med telefonens indbyggede kamera?

Det var en lille rapport fra Mac-verdenen. Skrevet i bevidstheden om, at noget lignende sikkert kan - eller snart vil kunne findes - i Windows-universet...

Her er oldeforældrene fundet frem på iPod'en.

Dansk Slægtsgårdsarkiv

- et arkiv med bud til mange

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13

8940 Randers SV

Tlf. 41 28 65 30

tobiasen@dis-danmark.dk

Der findes næppe den slægtsforsker i Danmark, der ikke, et eller andet sted tilbage i anetrådene, har en eller flere slægtsgårde placeret. Taget i betragtning at næsten hele befolkningen tidligere boede på landet, hvor flyttelysten ikke var alt for stor, og hvor der var en fasttømret tradition for, at en gård gik i arv til en søn eller svigersøn, hvis der overhovedet eksisterede en sådan, som var i stand til at føre gården videre - ja, så tegner der sig et billede af et land med ufatteligt mange slægtsgårde. At de langt fra alle er forblevet i slægternes eje op til vore dage, ændrer ikke ved det faktum, at de har eksisteret. Og derfor er slægtsgårdsarkivet et arkiv med bud til rigtig mange forskere.

Slægtsgårdsarkivet hører under Dansk Slægtsgårdsforening og har i dag til huse på Gl. Estrup på Djursland, i passende selskab med Dansk Landbrugsmuseum og Herregårdsmuseet. Men tidligere har det ført en noget omskiftelig tilværelse.

Start i besættelsestiden

Slægtsgårdsforeningen har rødder tilbage i besættelsestiden og startede i Sønderjylland, hvor den tyske regering under besættelsen havde planer om at give tilskud til tysksindede landmænd, der ville overtage danske slægtsgårde, der blev sat til salg. Dette førte naturligt nok til et ramaskrig i den dansksindede befolkning, og en reaktion kom i gang. En drivende kraft var journalisten Christian Damm, der var begyndt at skrive om danske slægtsgårde i det populære ugeblad Illustreret Familiejournal. Han var med til at stifte Dansk Slægtsgårdsforening. Et af de første initiativer var at præmiere slægtsgårde: Havde en gård været i en slægts eje gennem 200 år, kunne den få tildelt et Dannebrog. Et arkiv skulle foreningen også have, og det tog Damm sig af de første par år. Men tiden var urolig, og han blev udsat for et attentatforsøg fra tyskerne, nærmere bestemt Peter-gruppen, som også stod bag mordet på Kaj Munk. Han reddede kun livet, fordi værnemagtsfolkene, der opsøgte ham i hans lejlighed, blev distraheret af hans lille søn, der var på stedet og begyndte at skribe højt.

Fra Det kgl. til Ringsted

Efter krigen fik arkivet lokaler på Det kongelige Bibliotek og sorterede under chefen for Dansk Folkemindesamling, Hans Ellekilde. Dette fungerede i ca. 20 år. Herefter fik det en kort tid husly hos Statens Jordbrugsudvalg, der senere blev erstattet med Danmarks Biblioteksskole på Amager. Endelig måtte arkivet staves sammen på alt for lidt plads

hos Østifternes Kreditforening, inden det blev flyttet til Ringsted Landbrugsmuseum. En del af tiden var den meget aktive P. K. Hofmansen arkivar.

Gl. Estrup

I 1992 kom en varig løsning på husningsproblemet: Den daværende direktør for landbrugsmuseet på Gl. Estrup, Annette Hoff, der tidligere havde været inspektør i Ringsted, fandt lokaler oppe under kvisten på Gl. Estrup, og her har Slægtsgårdsarkivet holdt til siden 1. maj 1993. Den hidtidige arkivar, Else-Margrethe Ransy, ønskede ikke at flytte med til Jylland. I stedet tiltrådte Ejgil Overby, der

I denne bygning har Dansk Slægtsgårdsarkiv lokaler helt oppe under kvisten

Personalet på Slægtsgårdsarkivet: Else Skovbo Jensen og Ejgil Overby

netop var blevet pensioneret som dyrlæge for FAO, efter et langt arbejdsliv, der havde bragt ham vidt omkring på kloden. Springet fra fødevarerproblemer i fremmede verdensdele til hjemlige slægtsgårde kan se voldsomt ud, men når man hører, at Overby er vokset op på en slægtsgård og nu har sin bopæl på den hjemlige gård, falder tingene i hak.

Lokalerne var fine, men der var hverken computer eller andet udstyr. Og heller ikke en sæk penge til fornødenhederne. Heldigvis findes der dejlige fonde, og ansøgninger blev sendt afsted. Det resulterede i, at man fik omkring 100.000 kr., som gjorde det muligt at anskaffe både en computer og en kopimaskine til arkivet.

Medarbejderne

Arkivaren er ikke alene om arbejdet. Fra starten lagde slægtsgårdsejer og lokalhistoriker Aage Kirkegaard fra Fløjstrup, lige i nærheden af Gl. Estrup, også mange arbejdstimer på arkivet, og da det var vigtigt at ruste sig på EDB-fronten, blev en anden lokal kraft, Helge Sørensen, tilknyttet. Hvis der var computerproblemer, han ikke selv kunne klare, havde han en hotline til et IT-kyndigt barnebarn. Uheldigvis blev Aage Kirkegaard alvorligt syg og måtte ophøre med at arbejde på arkivet. Det førte til, at den daværende arkivformand Henry Slemming sammen med sin kone Alis overtog jobbet. De sidste par år har Else Skovbo Jensen med mange års erfaring med slægtsforskning - bl.a. som underviser - afløst Slemmings som medhjælper på arkivet.

Ny medhjælper søges

Men man er igen ude med lygten; Helge Sørensen har ønsket at trække sig, og det er nødvendigt at finde en ny medarbejder. Måske ikke en udpræget nørde, men i hvert fald en person, der kan begå sig i samarbejde med computere. "De helt vanskelige problemer kan vi nok få hjælp til udefra, men det almindelige daglige arbejde med tekstbehandling,

mail og internet skal den nye medhjælper være hjemme i", forklarer Else Skovbo Jensen, "det vil også være en fordel med et vist kendskab til slægtsforskning". Det er afgjort bedst med tre medarbejdere, da man så lettere kan afløse hinanden.

Det er et udpræget pensionist-arbejde, for det er aldeles ulønnet. Medarbejderne får betalt deres transportudgifter, men ellers er timelønnen 0 kr. Arkivet har åbent hver onsdag kl. 11-15, og det tidspunkt holder man fast i. Dog kan man godt åbne, hvis et helt selskab melder deres ankomst på en anden ugedag.

Ud over at tage sig af de besøgende på arkivet bruges arbejdstiden også på at besvare mail-forespørgsler og telefonopkald. Dem kommer der en del af, det er ikke ualmindeligt, at amerikanere på jagt efter danske aner har fået øje på arkivet. De kan få en masse serveret på Arkivalieronline, men støder på problemer, når de f.eks. skal finde ud af, hvad et begreb som *inderste* dækker - og det er altså ikke "close to the skin", som en maskinoversættelse måske vil foreslå!

Arkivets indhold

Kernen i samlingen er de såkaldt kapsler, papkasser, der indeholder oplysninger om slægtsgårdene. Det hele startede med, at alle medlemmer af foreningen i sin tid udfyldte et oplysningsskema vedr. deres gård, som blev suppleret med en folketællingsundersøgelse. Disse oplysninger gemmes nu i læg, ordnet sognevis i kapslerne. Hvert sogn har et nummer, som man nemt finder frem til ved hjælp af en nøgle, og så er det bare at trække den rigtige kapsel ud fra reolen. I nogle tilfælde er der lavet større gårdundersøgelser, der typisk fylder omkring 30 sider og også rummer en del oplysninger om byen og sognet; disse er placeret i foliesamlingen ved siden af.

"Vi får forskellige landbrugsblade fra Landbrugsmuseet, når de bliver kasseret der. Vi har ikke selv penge til at abonnere på dem. Jeg gennemgår dem for artikler og oplysninger om slægtsgårdene, og artiklerne bliver klippet ud og anbragt i den pågældende gårds læg. Jeg samler også oplysninger om salg af gårde for det tilfælde, at der er tale om en slægtsgård. Oplysningerne bliver sammenholdt med medlemslisten; hvis en person, der er omtalt i en artikel, ikke er medlem, sender jeg et brev med besked om artiklen og oplysninger om foreningen. Vi får en del nye medlemmer på den måde", siger Overby.

Faber & Frifelt

Desuden har arkivet modtaget samlinger fra forskellige personer; disse arkiver bliver holdt samlet, og de kan sagtens indeholde ting, som ikke har meget med slægtsgårde at gøre. "Men de er doneret af folk, der mente, at det kunne have interesse for arkivet, og vi tager imod det hele. Vi har f.eks. Peter Fabers samling. Forfatteren, der er kendt for "Dengang vi drog afsted", samlede mange slægtshistoriske og selvbiografiske oplysninger. Sjovt nok var man-

Overby inspicerer en del af samlingerne. Alle kroge er taget i brug for at skaffe plads til det hele.

den, der var noget af det mest danske, man kan tænke sig, selv af tysk afstamning”.

Megen plads på hylderne optager Salomon J. Frifeltsamlingen. Frifelt var en yderst produktiv forfatter, foredragsholder og modstandsmand, der udover romaner og noveller også skrev bøger og artikler om forskellige lokalhistoriske emner, specielt fra Vest- og Midtjylland. Samlingen (på 58 arkivkasser) rummer både hans udgivne værker og en stor del af originalmanuskripterne.

Gårdhistorie fra Møn

Martin Hemmingsens Arkiv bør også nævnes. Det indeholder et væld af gårdhistorier, avisudklip, landsby- og personhistorie, amtsregnskaber og oversigter fra 1600-tallet - alt sammen vedrørende Møn. Her er virkeligt guf at hente, hvis man har aner på øen.

“Mange af samlingerne er kommet til arkivet takket være Hofmansens indsats; han havde mange følehorn ude, ved siden af sit virke som gymnasielærer og rejseleder”, forklarer Overby.

Ud over disse samlinger ejer arkivet relevante bogvær-

ker som Trap Danmark og de forskellige store værker om danske gårde. En del er arvet hen ad vejen, hvis Landbrugsmuseet f.eks. fik et eksemplar i overskud.

Sjældne slægtsbøger

Endelig er det lykkedes at få en samling slægtsbøger. Mange af dem er foræringer fra medlemmer af Slægtsgårdsforeningen. En del har været i løsbladsystem, som Helge Sørensen har indbundet til arkivet. Det har vist sig, at mange ikke er at finde andre steder.

Peter Kudsk har på SLÆGTENS forlag i 2000 udgivet hæftet ”1760 slægtsbøger udgivet af kommercielle slægtsforskningsbureauer i Danmark efter 2. verdenskrig”. Deri er markeret, hvilke slægtsbøger Slægtsgårdsarkivet har, som ikke kan hjemlånes fra et almindeligt bibliotek.

Denne publikation er under revision og udgives inden længe med rettelser og tilføjelser. Nyudgivelsen bliver i form af en cd-rom.

En stor del af arkivets øvrige slægtsbøger er enten håndskrevne anetavler, kopierede eller for enkeltes vedkommende trykt og udgivet, men ikke af et kommercielt bureau, hvorfor de ikke er medtaget i ovennævnte hæfte.

Reitzels kartotek

En specialitet er Reitzels kartotek, der består af 110 kartotekskasser, fyldt med sedler med kortfattede henvisninger til omtaler i 30 forskellige historiske årbøger og andre håndbøger. Sedlerne er ordnet alfabetisk efter navne, og manden bag dem er den heraldisk interesserede kontorchef Poul Reitzel. Henvisningerne dækker frem til slutningen af 1950'erne. Synet af de mange sorte fiberkasser bringer næsten mindelser om Nygårds sedler på Rigsarkivet!

Kartoteket er skaffet til huse via Hofmansen og har egentlig ikke specielt noget med slægtsgårde at gøre. Men er selvfølgelig af stor slægts- og lokalhistorisk interesse. Med de meget kortfattede henvisninger er det dog sin sag at gå i gang med at bruge kartoteket. Man skal kende systemet godt for at vide, hvad Reitzel har ment med sine forkortelser. Heldigvis har Jesper Ratjen, Kolding, lavet en nøgle til samlingen, hvor man får en oversigt over de anvendte værker.

En gammel købmandsforretning...

Som det vist er fremgået, er Slægtsgårdsarkivet noget af en blandet landhandel. Redaktøren af foreningens tidsskrift Slægtsgården siger det således: Arkivet er lige som en gammel købmandsforretning. Man går ind for at finde noget bestemt, som man ofte ikke finder. I stedet falder man så over noget helt andet...

Slægtsgårdsarkivet har også en hjemmeside med adressen www.slaegtsgaardsforeningen.dk/arkiv/arkiv.htm. Den bliver ikke lavet på Gl. Estrup, men på Sjælland; webmaster er Dansk Slægtsgårdsforenings sekretærs ægtefælle. Her kan man læse om arkivets historie og dets samlinger. Og man kan dykke ned i *Slægtsgårdsdatabasen*.

Databasen

Databasen rummer alle de gårde, som arkivet har oplysninger på, og man kan søge på gårdnavn, by sogn eller herred. Ved de enkelte gårde kan man få oplysning om matrikelnr. Desuden sogne- og gårdnr., og man kan straks se, om der findes oplysningsskema, folketælling og ejeroplysninger (det gør der i rigtig mange tilfælde), og om samlingen desuden rummer folio-materiale, avisudklip eller foto (markeret ved J eller N). Hvis man vil se nærmere på arkivalierne, må man henvende sig til arkivet.

Databasen bliver stille og roligt udvidet. Når arkivaren har klippet artikler og andre oplysninger fra bladene, bliver disse registreret af Else, og en gang om året opdateres databasen. Det sker også, at nye gårde kommer til.

At der kommer nye gårde til, betyder ikke, at der pludselig er opstået nye slægtsgårde. Men en ejer er blevet interesseret og har meldt sig ind i Slægtsgårdsforeningen, og gården bliver så registreret. Ellers går det mest den modsatte vej - gårde bliver nedlagt eller lagt sammen, og en gård kan i princippet komme til at bestå af flere slægtsgårde. I mange tilfælde står bygningerne tilbage, mens jorden er solgt fra eller lejet ud.

Slægtsgårdsforeningen

Er det kun gårdejere, der er medlem af foreningen?

“Nej, man behøver bestemt ikke at være i besiddelse af en slægtsgård for at være med, men medlemmerne har naturligt nok en tilknytning til en gård. Foreningen havde sin store tid under krigen, hvor medlemstallet var oppe omkring de 5.000. De sidste 15 år har det holdt sig nogenlunde stabilt omkring 2.000. Lige nu ligger det et sted mellem 1700 og 1800”.

Organisationen er bygget op omkring lokalafdelinger, der er ganske aktive og arrangerer besøg på store gårde. Disse arrangementer er populære, for folk vil gerne se gårdene, der bestemt også tit er spændende at stifte bekendtskab med. Overby husker specielt et møde på Østergård (ved Langå), der ligger utroligt smukt ved Gudenåen og Lilleåens sammenløb. Hvis ejerne af gårdene ikke selv har den store viden om stedets historie, får man en lokalhistoriker til at komme og berette om gårdene tilbage gennem tiderne.

Også husmandssteder

På dette sted indskyder Else Skovbo Jensen, at vi ikke må glemme, at en slægtsgård ikke nødvendigvis er en stor gård, selv om mange måske går rundt med den forestilling. En slægtsgård kan meget vel være et beskedent husmandssted. Det er ikke størrelsen, det kommer an på, men arvefølgen blandt ejerne (og evt. fæsterne, når vi kommer langt nok tilbage).

I den forbindelse må det nævnes, at foreningen definerer en slægtsgård som en gård, der enten har været i samme families eje gennem mindst 75 år eller gennem tre generationer.

Reitzels kartotek opbevares i 110 kasser

Som nævnt tidligere udgiver Dansk Slægtsgårdsforening et tidsskrift med den oplagte titel Slægtsgården. Bladet kommer 6 gange årligt. Ud over stof om foreningen og dens arrangementer bringes en masse gårdhistorier, og en kapacitet som Erik Helmer Pedersen skriver jævnligt for medlemmerne.

Malkepigen

“Vi er meget glade for at bo her på stedet”, siger en tydeligt tilfreds Ejgil Overby. “Vi betaler ikke ret meget i husleje og har et fortrinligt samarbejde med Landbrugsmuseet, og på et tidspunkt fik man i foreningen den tanke, at man måtte gøre lidt til gengæld. Et medlem foreslog, at man skulle udskære en malkepige af et elmetræ, der var bukket under for elmesygen. Men det var dog for ringe, var der enighed om, det skulle være en rigtig statue! Opgaven blev overladt til kunstneren Jakob Vestergaard, der lavede en model, som efter godkendelse blev udført i sten. Malkepigen blev afsløret i efteråret 2008 og nu står hun der foran Landbrugsmuseet, en mindsten over en stor gruppe kvinder, som der ellers aldrig er blevet gjort ret meget væsen af”.

Peder Sørensen

- min forsvundne oldefar

Hans Juul-Larsen
Teglbakken 98B
5690 Tommerup
teglbakken@tommerupnet.dk

Oldefar Peder Sørensen blev født d. 30.9.1826 i Bode, Ørsted sogn, Rougsø herred.

Han blev gift i 1853 i Ørsted kirke med Jørgine Lovise Eskildsdatter Rasmussen. Samme år fødtes deres første datter Mathilde Dorthea, senere fulgte en søn og to døtre, hvoraf den sidste Jørgine Lovise blev født i december 1874 i Ørsted sogn, og hun var min farmor.

Hendes mor døde kort efter fødslen og blev begravet i Mellerup, hvor familien også havde opholdt sig, og hvor moderen selv var født.

Den nyfødte Jørgine Lovise voksede op hos sin 21 år ældre moster Mathilde Dorthea, som i 1872 var blevet gift med en Frederik Pedersen. Parret flyttede mellem 1880 og 1885 til København med den lille Jørgine Louise.

Økonomiske problemer

Familiemyten har altid fortalt, at Peder Sørensen, der var skrædder, døde året efter sin kone. Det stemmer nok ikke, for ved sønnens bryllup i 1879¹ er der i kirkebogen noteret, at brudgommen er "søn af Skrædder Peder Sørensen i Kjøbenhavn". Derimod dør Peder Sørensens mor i december 1875, så måske stammer familiemyten derfra.

Peder Sørensen var ikke blot skrædder, men må også have drevet en form for købmandsvirksomhed, idet han i marts 1875 underskriver en panteobligation på ikke mindre end 5.259,72 kroner, som han skylder til 3 købmænd i Randers, og som skal afdrages med ¼ hvert kvartal fra 1. april 1876 til 1. januar 1877². Et meget stort beløb på den tid! Svigersønnen Frederik Pedersen kautionerer for beløbet.

Obligationen er udslettet i august 1875, hvor der dog tages forbehold for kautionsforpligtelsen.

Sporløst forsvundet

Herefter forsvinder alle spor af Peder Sørensen. Lægdsrulle giver ingen spor, idet han har fået sin afsked i september 1865 (lægd 73).

Som ovenfor nævnt skulle han i 1879 være skrædder i København. Hans søn er iflg. lægdsrulleoplysninger flyttet til hovedstaden i 1877, også hans datter og svigersøn Frederik Pedersen er som anført flyttet til København mellem 1880 og 1885.

Peder Sørensen er ikke fundet i "Hovedregister over Beboerne i 1.-6. Politikreds" på Rådhusarkivet, hvor jeg har eftersat alle politikredse 1879 for Peder Sørensen. Født 30.9.1826 i Ørsted. Han er ikke fundet i folketællinger efter 1860!

Han har ikke løst borgerskab i København mellem 1876 og 1884.

Jeg har heller ikke fundet ham som udvandret.

Bingo

Ved min farmors vielse i København i 1902 er hun anført som "Pigen Jørgine Lovise Pedersen, Zinnsgade 7 Kj.. Datter af afdøde Købmand Peder Sørensen og ligeledes afdøde Hustru Jørgine Lovise (Eskildsdatter) Rasmussen".

Peder Sørensen må altså være død mellem 1879 og 1902 og muligvis i København eller omegn, men død er ikke fundet i begravelsesprotokollen mellem 1879-1893.

Ved et tilfælde faldt jeg ved arkivbesøg i København over "Politiefterretninger", som jeg gennemgik. Og "BINGO".

Her troede jeg i første omgang, at oldefar endelig kunne blive aflivet!!!

Politiefterretninger. Nr. 74: Tirsdag d. 18. Juni 1878. (Kjøbenhavns Politi.)

A. Almindelige Efterretninger. Efterlysninger. 5) Peter Sørensen, Høker, 49 Aar gl., født i Ørsted, temmelig høj, brevskuldret og noget rundrygget, mørkt, noget graasprængt Haar, intet Skjæg og graa Øjne, iført en kort grønlig Jakke, graa- og sortstribede Benklæder, mørk Vest og lilla Sirtses Halstørklæde samt blaastribet Bluse indenfor Frakken, bar desuden 2 hvide uldne Trøjer, den ene paa den blotte Krop og den anden udenpaa Skjorten, lange hvide Uldstrømper og Halvstøvler, er igaar Formiddags bortgaaet fra Hjemmet, Krystalgade 10, Kj., og sigtes for Bedrageri med Hensyn til Obligationer til Værdi af 6,400 kr. Han er igaar Formiddags set i Nærheden af Jernbanestationen og antages at være bortrejst, muligt for at udvandre til Amerika. Anholdes og Underretning hertil. (St. 1.)

Politiefterretninger. Nr. 75: Torsdag d. 20. Juni 1878. (Kjøbenhavns Politi.)

Aflysninger: Peter Sørensen, P.E. 74-5, er funden hængt.³

Endnu en Peder Sørensen

Iflg. lægdsrulle var "min" Peder Sørensen, da han var 30 år gammel, anført som 63 1/4" høj. = 165,5 cm. I Politikens bog om slægtsforskning anføres: "På grundlag af lægdsrullerne har man konstateret, at de værnepligtiges gennemsnitshøjde i 1852 var 165,4 cm, men i 1985 180 cm." så betegnelsen "temmelig høj" i ovenstående oplysning kunne nok passe ret godt.

Her var altså en høker Peter Sørensen, født i Ørsted, 49 år, temmelig høj, "lapset??" klædt som en skrædder

Politiefterretninger.

Nr.

74.

Udgives som trykt Manuskript for samtlige Rigets Politidistrikter.

A. Almindelige Efterretninger.

Efterlysninger.

1) Ole Jønsen Hedberg, Strøbersvend, f. i Søderig, 20 Aar gl., lille men stærkt bygget, meget halt, sort Haar, isøret graa Klæder, sort Filthat, sigtes for Bedrageri. Anholdes hertil. (St. 2, 412.)

2) En Mandsperson paa 40 a 50 Aar, isøret graa Frakke og Bentklæder, sort Kaffet, franske Træsko (Klodslebersto) og som talte daarligt Dansk og Tysk imellem hinanden, er mistænkt for den 6. d. M. i Rebel Kro at have stjaalet et rødt Kalveskind, der senere er kommet tilstede.

Denne Person, hvis Signalement skal passe paa en tidligere straffet Person ved Navn Søren Sørensen, ogsaa kaldet Søren Boghedebyfer, bedes anholdt og Underretning derom meddeelt Kolding Herredskontor.

3) Laurine Kirstine Marie Madsen, oftere tidligere straffet ved forskellige Jurisdiktioner, er den 8. Ds. bortgaaet af sin Tjeneste i Falling og har medtaget en Del hende laante Klædningsstykker. Hun er født i Gjedved den 9. August 1847, hjemmehørende i Rattrup Sogn, middelstør, temmelig svær og med mørkt Haar samt antages at ernære sig ved Utugt. Anholdes til Hads Herredskontor.

4) Thomas Theodor Madsen, Strøder, ca. 40 Aar gl., middel af Vægt, med rødt Haar og Skæg, der henhører til Protokollen over mistænkelige Personer, sigtes for Bedrageri. Anholdes hertil. (St. 6, 393.)

5) Peter Sørensen, Søler, 49 Aar gl., født i Ørsted, temmelig høj, bredskuldret og noget rundbygget, mørkt, noget graasprængt Haar, intet Skæg og graa Dine, isøret en sort grønlig Jakke, graa- og sortribede Bentklæder, mørkt Vest og lilla Sirtjes Halsstørklæde samt blaastrøbet Bluse indenfor Frakken, har uden 2 hvide udne Trøjer, den ene paa den blotte Krop og den anden udenpaa Skjorten, lange hvide Udstrømper og Halsstørker, er igaar Formiddags bortgaaet fra Hjemmet, Krystalgade 10, Kj., og sigtes for Bedrageri men Denjyn til Obligationer til Værdi af 6,400 Kr. Han er igaar Formiddags set i Nærheden af Jernbanestationen og antages at være bortrejst, muligt for at udvandre til Amerika. Anholdes og Underretning hertil. (St. 1.)

Afkysninger.

Niels Jensen, P. C. 72—1.

Strafattefter

ere retvirkende af:

1) Byfogden i Ræstved for Arrestanterne:

a) Anders Olsen, født i Vester Egtsborg d. 8. Marts 1859 af Forældrene Husmand Ole Rasmussen og Hustru Margrethe Pedersdatter, og

b) Nads Larsen, f. i Julebæk, Herlufmagle Sogn den 10. Januar 1828 af Forældrene Husmand Lars Svendsen og Hustru Ellen Jørgensdatter.

2) Herredsfogden i Vejre Herred for:

a) Smed Christian Jensen Nielsen, født i Kirkeby den 9. November 1845, og

b) Karen Hansdatter, f. i Jyllinge den 13. Maj 1833.

3) Byfogden i Søby for Arrestanten Christen Larsen, født i Tømmerby, Tolstrup Sogn, den 15. Januar 1831.

4) Byfogden i Kalborg for Klejnsmedesvend Hans Thygejen Sprødt, f. i Randers i Maret 1843.

5) Byfogden i Viborg for Arrestanten Anders Christian Brandtzen, f. i Hjerm den 27. Maj 1831.

6) Herredsfogden i Ring Herred for Arrestanten Rasmus Knudsen, født den 26. April 1840, for Tiden fra 17. Oktbr. f. A.

7) Byfogden i Hjørring for Arrestanterne:

a) Smedesvend Hans Chr. Hansen, f. i Dbenje den 17. April 1856 og ubetinget fra Byfogedkontoret i Aarhus, og

b) Bagerisvend Thorvald Victor Holst Wilkenrath, f. i Kjøbenhavn eller Helsingør den 5. Febr. 1849.

8) Byfogden i Thisted for Lars Peter Vetterstøn, der er søn af Fødsel, født i Ornavalla Sogn den 10. Januar 1823 og som i flere Aar har været bestjæstiget ved Jernbaneanlæg her i Landet.

Ann. Da Arrestanten Søren Eliassen Møller, for hvem Straffatteft begjæredes i P. C. 71—1, ifte, som da opgivet, er født den 25. Juli 1850, men derimod den 23. Juni 1850, gjentages Begjæringen forfaavidt han maatte være tiltalt eller straffet. (E 1 b o m. fl. Herreder).

måske kunne forventes at være, efterlyst for bedrageri med obligationer til en værdi af 6.400 kr. Det måtte da være min oldefar?

Desværre stemte alderen ikke helt med min Peder – født i september 1826 – altså knap 52 år i juni 1878. Heller ikke beløbet på panteobligationen på godt 5.200 kr.

Ydermere viste opslag i vejvisere for København, at der var en Peter Sørensen, høker i Krystalgade allerede fra 1861!! Via oplysninger i "Politets mandtal 1878" var han også gift og havde også 2 døtre over konfirmationsalderen!

Farvel til en god historie

Ved kontrolopslag i kirkebogen i Ørsted sogn fandt jeg udover "min" Peder Sørensens fødsel i 1826 også Peder Sørensen født 10. nov. 1829 (hvor alderen passer med Peter Sørensen) og yderligere en Peder Sørensen, født og død i juli 1830.

2 x Peder/Peter Sørensen – begge født i Ørsted sogn – med 3 års mellemrum – begge højere – begge noget med gæld/bedrageri til et stort beløb – det er da noget af en usandsynligt sammenfald!

Så AK og VE – det havde ellers været et rigtig godt bidrag til slægtshistorien med både bigami og underslæb – men jeg mangler altså stadig det afgørende spor for, at min oldefar kan få lov at hvile i fred (for mig!).

P.S. Skulle nogen kunne give mig de korrekte oplysninger om Peder Sørensens død og begravelse, vil det med taknemmelighed blive honoreret med en god flaske rødvin!

1. KB Ørsted 1850-1883 opslag 78 (arkivalieronline)

Ungkarl Snedkersvend Søren Kristian Edvard Petersen, søn af Skræder Peder Sørensen i Kjøbenhavn, f. den 3. Decbr. 1855, 23 Aar. Kjøbenhavn.

Pige Else Marie Laursen. Datter af Hsmd. i Bode Laurs Knudsen, født 1. Decbr. 1856. i Bode, 22 Aar.

Forlovere Hsmd. Søren Sørensen Østrup - Snedker Laurs Knudsen, Brudens Far, begge af Bode. Viet 25. Jan i Kirken. Tillysning 1. Søndag efter Nytaar, 1. og 2. Søndag efter H.tre Konger.

2. Skifte- og Panteprotokol Sønnerhald - Ø.Lisbjerg -Rougsøe Herred 56/1875. B 53A SP58 fol. 358b-360 a (LAV)

3. KB Vor Frue, Kjøbenhavn 1866-1878, opslag 114 (arkivalieronline)

1878, nr. 71. Død 18. Juni, Hængning. Begr. 22. Juni. Peter Sørensen. Høker, Krystalgade 10, Kjælder. 49 Aar.

6.500 navne fra Århus

Kurt Lundskov
Tousvej 63
8230 Åbyhøj
netsted@lundskov.dk

Århus-årbøgerne fortalte ikke kun lokalhistorier. De havde også en masse personoplysninger om århusianere. Nu kan du hente registre til disse omkring 6.500 navne fra Århus.

I 1932 udkom den første Aarhus Aarbog for året 1931/1932. Herefter gik der 40 år, før årbogen igen udkom. De fortsatte nu fra 1972 til 1992.

Udover at fortælle om begivenheder og lokalhistoriske emner fra Århus, indeholder alle årbøgerne en utrolig masse navne på århusianerne.

Jubilæer og ejendomshandler

1932-udgaven fortalte blandt andet om byrådsmedlemmer, fødselsdage, jubilæer, dødsfald og sågar navne på alle, der købte og solgte ejendomme gennem et helt år. Den havde også navnene på alle, der var opstillet eller

valgt til Folketinget i Århus-kredsene fra 1849 til 1932. Flere personoplysninger omfatter fødselsdato, dødsdato, stilling og mere.

I 1932-udgaven kunne man for eksempel læse:

- at Ingeborg Andersen, født Nikolaisen, den 3. juli 1857, døde den 24. oktober 1931
- at arbejdsmand A. Mikkelsen den 24. juni 1932 solgte Fuglsangsallé 14 til maskinassistent J.H. Øhlenschläger for 4000 kr. og
- at skotøjshandler K. Andreasen, der havde fødselsdag den 3. juni 1932, var født i 1882.

Job-nyt

Årgangene 1972-1992 havde navne på personer, der var udnævnt, var fra-trådt en stilling eller var døde. Heri

kunne man i 1981-udgaven for eksempel læse:

- at gymnastikpædagog Anne Marie Børup, der var gymnastikleder for AGF 1912-1967 og var født den 27. marts 1888, døde den 10. november 1980
- at ingeniør Poul Sørensen den 23. april 1980 fratrådte som formand for Brabrand Boligforening og
- at lærer Torben With Laursen den 1. marts 1980 blev udnævnt til skoleinspektør ved Næshøjskolen.

Desværre blev der aldrig lavet et samlet stikordsregister til disse årbøger. Det kan derfor være noget af et arbejde at finde lige den person, man søger.

Navneregister

Det har jeg rådet bod på ved at lave et samlet register over alle navne, som er omtalt i 1932-udgaven (2.800 navneopslag), og et samlet register over alle navnene omtalt i bøgerne 1972-1992 (3.700 navneopslag).

Hvis du har aner, der har begået sig i Århus i de perioder, årbøgerne omfatter, kan du måske være heldig at finde dem i disse registre.

Det er dog kun stikordsregistre med navnene. Hvis du vil læse mere om personerne, skal du have fat i årbøgerne. Registerne har henvisning til årgang og sidetal.

Du kan hente registrene som pdf-filer på min hjemmeside www.lundskov.dk under >Det gamle Aarhus >Andet : Århus årbøger. De kan udskrives, og du kan søge direkte i pdf-dokumenterne på pc'en.

En stor begivenhed i 1932, hvor den første udgave af Århus Årbogen kom: Grundstenen til universitetet lægges i overværelse af mange honoratiores

Formandens klumme

Jeg vover at følge op på min klumme i sidste nummer af Slægt&Data, idet jeg dermed løber den åbenlyse risiko, at der fra nu af forventes, at der fast vil komme en formandstilkendegivelse om dette eller hint. Sådan bliver det ikke nødvendigvis. Jeg vil nødig forpligte mig til at skulle "mene noget" hver eneste gang, Slægt&Data udkommer!!!

Mere langsigtet emne

Når jeg dette til trods alligevel vover at indlede en debat, gør jeg det af to grunde. Dels rækker emnet meget langt, dels vil jeg som opfølgning på mine tanker her som noget nyt "tilbyde" at være til stede som debattør i 3 uger efter at bladet er udkommet. Jeg har oprettet en tråd i Forum under Foreningsforhold betegnet "Hvor er slægtsforskningen på vej hen"?

Anledningen

Anledningen til efterfølgende betragtninger er mit arbejde med en omtale af den endelige rapport fra digitaliseringsudvalget om Digitalisering af kulturarven. Rapporten gav anledning til en del debat, og et af synspunkterne var: *Indsnævres omfanget af kulturarven i takt med digitaliseringen således at forstå, at kulturarven i den almene opfattelse indsnævres til alene at være lig med det, der er digitaliseret?*

Slægtsforskningen

Jeg synes, det er nærliggende at overføre tankesættet til vores egen verden: Bliver vi i takt med, at vi mere og mere vænner os af med at tage på arkivet, mere og mere tilbøjelige til at indskrænke vores slægtshistoriske kildemateriale til det, der nu "tilfældigvis" er tilgængeligt på nettet.

Jeg tror alle kan nikke genkendende

de til situationen: For fjerde uge i træk har man på familieplanlægningsmødet annonceret, at man gerne vil tilbringe lørdagen på landsarkivets læsesal. Men da lørdagen kommer, er man faktisk lidt træt og uoplagt som en konsekvens af svigerfars og svigerfars besøg aftenen før!!! I teorien er det selvsagt idelig lykke at have muligheden for at komme af sted. Men nogen gange var/er det bare lidt vanskeligere at skulle tage sig sammen. Ofte kommer man af sted - for "man skulle jo helst videre", selvom det ret beset er en overvindelse. Med Arkivalieronline og mange andre gode tjenester på banen, er det unægtelig blevet lidt lettere at komme videre, uden at skulle klippe en gang med alle zoners kortet til bus og tog. Naturligvis er vi engagerede og ivrige for at finde så meget som muligt. Men vi er nu også mennesker og som sådan fra tid til anden lidt mere mageligt anlagt.

Måske

Mine betragtninger er naturligvis kun antagelser og påstande. Men for nu at sætte tingene en smule på spidsen: Der er i mine øjne en åbenbar risiko for, at vi sjældnere og sjældnere tager på arkivet og i stedet vælger at være aktive fra skrivebordsstolen på Internettet. Jeg vil tillade mig at antage, at der rundt omkring er blevet taget mange drilske gordiske knuder frem: "Nu prøver jeg en gang til, når jeg nu kan sidde stille og roligt med tingene". Jeg tror, at der gradvist er ved at blive skruet op for anejagten til fordel for det berømte "kød på slægten". Hvem ved: Måske skal faget inden længe omformulere en af vores grundsætninger: "Først skelettet - så kødet" til at skulle formuleres: "Først det der er på nettet og så det, der er på arkivet"!!!!

Nye generationer

Jeg synes, det er vigtigt i sammenhæng med disse betragtninger at gøre sig klart, at der er nye generationer af slægtsforskere på vej, for hvem Arkivalieronline *ikke* er den nye fantastiske mulighed, men derimod den helt naturlige og selvfølgelig måde at tilgå kilderne på, og for hvem et arkiv er en størrelse, man måske nok kan få brug for engang med tiden.

Ikke nødvendigvis en dårlig udvikling

Det er ikke nødvendigvis en dårlig udvikling, vi er på vej mod. Det må være en væsentlig opgave at sikre et dækkende og varigt generationsskifte. Og der kommer altså en tid, hvor "Hvem Forsker Hvad" hedder "Hvem har hvad på Facebook og i Twitter". Det giver ingen mening, hvis vi (og hvem er vi overhovedet?) monopoliserer en ganske bestemt udgave af den genealogiske metode og kun har hån til overs for "anderledes tænken-de".

Det afgørende

I mine øjne må det afgørende være, at det ene og alene kun er os selv - slægtsforskerne - der kan sætte dagsordenen. Jeg synes, det er skidt, hvis vi ikke tager fat på at formulere den genealogiske grundopgave i blandt de mange nye muligheder, som Internettet byder os. Hvem ved: Måske skal slægtsforskeres hovedopgave frem over slet ikke være at dokumentere rigtige slægtskabsforhold, men i højere grad at være det væsentligste bidrag til at formidle oversigt og sammenhæng i nutidige uoverskuelige familierelationer mellem dine børn, vores børn og mine børn.

Naturligt

Det er ganske naturligt, at man udfol-

der sig efter de konkrete fysiske muligheder, der eksisterer her og nu. Jeg genlæste for nylig de indledende afsnit i Hans H. Worsøes bog "Find dine rødder" fra 1987. I afsnittet s. 20 om de store samlere fabulerer han over de arbejdsbetingelser, slægtsforskere havde omkring 1850. Uden bl.a. central samling af de basale arkivalier i landsarkiver, var der ikke noget at

sige til, at genealogien havde andre horisonter, end tilfældet er i dag.

Er det de rigtige horisonter?

Og så er spørgsmålet jo bare: Hvad er det for horisonter, vi har i dag. Er det de "traditionelle", hvor alt nyt nødvendigvis må betragtes som faneflugt og dekadence eller trænger vi til at nytænke vores horisont? Det og deraf

afledede spørgsmål håber jeg, vi kan føre en seriøs og gavnlig debat om i de næste uger i Forum under Foreningsforhold i Tråden "Hvor er slægtsforskningen på vej hen"?

PS. Dette indlæg er udtryk for mine personlige holdninger og er IKKE nødvendigvis en officiel bestyrelsesholdning.

Slægtsforskning på tværs af Atlanterhavet

Inge-Margrethe Bust Olesen

Mariagervej 441, Hvidsten
8981 Spentrup
post@imdesign.dk

Dette er en historie om, hvad slægtsforskning også kan føre til, nemlig venskaber på tværs af Atlanten.

April 2003 tikkede en mail ind på min mand Flemming Olesens mailbox; det var fra en amerikaner, Della Nielson Steinerck, der bor i Provo ved Salt Lake City i staten Utah. Vi kendte ikke damen før denne dag.

Men Dellas tipoldefar havde boet i Hvidsten, og nu var hun meget glad, fordi hun lige havde fundet Flemmings slægtshjemmeside på nettet og bemærket, at vi bor i Hvidsten.

Della ville høre, om vi kendte noget til en Christen Nielsen, der var død i 1888, havde været gift med Ane Cathrine Andersdatter, og med hende havde 7 børn? De 3 af børnene døde, inden de blev 5 år. 3 andre emigrerede til Amerika i 1868.

Den manglende søster

Della manglede oplysninger om det 7. barn, Maren Christensdatter. Hvad var der blevet af hende?

Vi lovede at hjælpe hende, og jagen gik ind. Nu er det jo lidt svært med en pige, da hun kunne være blevet gift og have fået mandens efternavn. Vi fandt i en folketælling en Maren Christensdatter, der arbejdede på Hvid-

sten kro, alderen passede, men desværre viste det sig ikke at være hende. På den igen! Flemming tog på det nærliggende Purhus Lokalarkiv for at finde et skifte efter hendes far og afklare, om Maren var nævnt i skiftet, men her fandt Flemming ud af, at Maren var død i 1860, altså før hendes søskende tog til Amerika.

Dollarbørn til skifte

I 1874 døde Ane Cathrine Andersdatter. Efter hendes død, tog Christen Nielsen Karna Olsdatter som hushol-

derske, de to blev gift i marts 1876. Christen måtte nu skifte med sine børn, og i skiftet står der, at "dollarbørnene" kom hjem for at få deres arv efter moderen. Før sit andet giftermål var Christen en velstående mand, men efter skiftet måtte han sælge sin gård "Råhøjgaard" i Hvidsten og flytte til Spentrup, som en fattig mand.

Christen og Karna fik deres første barn i august 1876 og senere endnu to børn.

Christen Niensens hustru nr. 2, Karna Olsdatter.

Ole og Andersine på forlovelsesdagen.

Christen Nielsen, * 16 oktober 1815 i Borup Randers Amt, (søn af Niels Christensen Poulsen og Maren Madsdatter) † 16 april 1888. Han var gift med (1) Ane Cathrine Andersdatter, gift 2 juni 1842 i Spentrup kirke, * 16 juli 1812 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt, (datter af Anders Poulsen og Maren Nielsdatter) † 22 juli 1874 i Hvidsten mark, Gassum, Randers. Han var gift med (2) Karna Olsdatter, gift 25 marts 1876 i Spentrup kirke, * 19 juli 1840 i Sverige, (datter af Ola Mattisson og Bengta Åkesdotter).

Børn af Christen og Ane Cathrine:

- i. Niels Christen Christensen, * 17 august 1842 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt, † 11 september 1902 i Salt Lake City Utah.
- ii. Maren Christensen, * 28 august 1843 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt, † 20...1860 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt.
- iii. Anders Christensen (Andrew Spentrup Nielsson) * 1844.
- iv. Mariane Christensen, * 8 maj 1849 i Hvidsten mark, Gassum Randers, † 29 december 1890 i Ephraim Sanpete, Utah, USA.
- v. Søren Christensen, * 26 marts 1852 i Hvidsten mark, Gassum Randers, † 28 marts 1852.
- vi. Karen Marie Christensen, * 6 april 1853 i Hvidsten mark, Gassum, Nørhald, Randers, † 15 januar 1858.
- vii. Ane Christensen, * 1 november 1856 i Hvidsten mark, Gassum, Nørhald, Randers, † 24 januar 1858.

Børn af Christen og Karna:

- viii. Ane Kathrine Christensen, * 29 august 1876 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt, † 11 januar 1881 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt.
- ix. Ole Mathias Christensen, * 29 januar 1878, † 17 april 1878 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt.
- x. Ole Mathias Christensen * 30 maj 1880 i Spentrup Sogn, Nørhald herred, Randers Amt, † 26 april 1952 i Spentrup.

De to ældste døde tidligt, henholdsvis 4 år og 3 måneder gamle. Ole Mathias, den yngste, var knap 9 år, da hans far døde i 1888. Karna og Ole var så fattige, at de skulle forsørges af fattigvæsenet; de flyttede ind i Spentrup Kirkelade, oprindeligt en lade i lighed med Finderup lade, hvor bønderne afleverede tiendekorn, med gulv af topede sten og et lyrehul som skorsten. Ole fik dog muret en skorsten. Måden, de fik, var det så som så med, men mange beboere i Spentrup var flinke til at komme med lidt mad til dem.

Det var dog ikke ren elendighed. På det lille fine Nielstrup Museum ved Voldum (www.nielstrupmuseum.dk) fandt vi en kjele og en kyse, en af de finere, som havde tilhørt Karna Olsdatter.

Træskærer

Ole var meget ferm til at snitte og skære i træ. 10 år gammel drog han til Randers, ca. 11 km på gåben, for der

var ikke råd til togbillet. Han ville vise en fint udskåret lineal til en træskærer, og denne håndværker blev meget begejstret for det flotte stykke arbejde. Han gav Ole gode råd om faget og tilskyndede ham til at fortsætte med snedkeriet. Pengene var små i det lille hjem, så Ole måtte finde et andet job for at hjælpe med at tjene til føden, han blev hjorddreng i Spentrup præstegård. Dette arbejde lå dog ikke rigtig for Ole, så han fik lov at gå til håndde i skolen, især i køkkenet hos degnens kone.

I 1907 blev Ole gift med Andersine og flyttede ind i et hus, han havde ladedet opføre; her var der plads til et snedkerværksted, hvor Ole kunne lave sine fine møbler og træskæringer. Samme sted kom den første telefoncentral også til at ligge, så Ole kunne passe både central og snedkerværksted. Ole og Andersine var tæt knyttet til Indre Mission og virkede blandt unge og børn i Spentrup.

Central Ole

De var meget afholdte i Spentrup. Men alt dette vidste vi ikke noget om, da vi ledte efter Ole Christensen. Det fandt vi først ud af, da vi snakkede med en ældre mand på Spentrup Plejehjem, der fortalte, at han blev kaldt Central Ole (et eksempel på at ens arbejde kan blive ens navn). Derefter var der pludselig mange, der kendte ham. Vi fandt frem til hans børn og derefter deres børn, det var noget af et detektivjob, for de boede forskellige steder i Østjylland. Vi fandt frem til nogle børnebørn af Ole og Andersine, dem ringede min mand til. Da han kom til den sidste, Lene Nielsen, troede han, at han havde fået forkert nummer, for det viste sig at være en af vores kolleger fra Randers! Flemming troede, at der måtte være et ciffer galt, men den var god nok. Kollegaens kone hed Lene, og forældrene viste sig også at være de rigtige. Børnebørnene kom forbi vores dør og

De to amerikanske søstre på vej til kirken.

fortalte om familien, en af dem havde nogle af Oles traskærererarbejder, som vi måtte gerne få.

En dag var vi tilfældigt taget til Spentrup for at se på Malvinas hus (mindehus for St. St. Blicher's datter)

Jeg stod og kiggede i en montre og lige foran mig hang et konfirmationsbevis for Christen Nielsen, som pastor Blicher havde underskrevet! Vi fik lov at tage det ud og fotografere det.

Besøg fra USA

I sommeren 2003 spurgte Della, om nogle af hendes venner måtte komme forbi, da de skulle til Danmark med et hold amerikanske mormoner, der skulle finde deres forfædres bopæl. Della ville gerne, om vi kunne vise dem de steder, vi havde fundet i forbindelse med Christen Nielsen. Siden har vi haft besøg af Dellas venner hver sommer, de kommer med et nyt hold, der skal finde deres danske aner. Så nu har vi mange invitationer til at besøge dem i USA.

Vennerne fik nogle rammer med hjem til Della, som Ole havde skåret i træ, i rammerne var der billeder af henholdsvis Ole og Andersine. Della har nu lavet en mindevæg med ting og minder fra Danmark.

Herefter ville Della også gerne vide, hvor hendes tipoldefar Christen Nielsen havde haft sin gård. Den var noget svær at finde, men i brandtaksatoren fandt vi en beskrivelse af gården, og nu gik vi på jagt efter stedet. Der var nogle, der godt kunne passe på beskrivelsen, men når vi besøgte gårdene, viste det sig altid, det ikke var den.

I 2005 fik vi at vide, at Della og hendes søster Nanalee ville komme til Danmark, og der blev arrangeret en slægtsfest i Værum forsamlingshus ved Randers, hvor den ene af Oles børnebørn boede. Vi blev også inviteret med, og i løbet af aftenen kaldte Della os sammen i en rundkreds. Så udleverede hun en mappe til hver af Oles børnebørn med den slægtshistorie, hun og hendes mor havde samlet. Det var en meget flot mappe - sikken et arbejde, hun havde haft med at få sat alle de mange sider ind i 20 mapper!

Gården på skærmen

Dagen efter var vi på Purhus Lokalar-kiv med Della og hendes søster, og der havde vi en ny overraskelse til dem, vi havde nemlig fundet en søn af Christen Niensens bror Mads Nielsen.

Sønnen hedder Viggo og har sin gang på arkivet. Viggos datter Kirsten er også interesseret i sin slægt, så dem havde vi sat stævne der, og sandelig om ikke Kirsten lignede Nanalees datter så meget, at der ikke var tvivl om, at de var i familie. Når vi nu var på lokalarkivet, skulle vi jo lige se, om det ikke var muligt at finde Christen Niensens gård, og pludselig var den der, lige der på skærmen. Navnet Råhøjgaard var meget svært at udtale for damerne. De ville gerne have et minde med fra gården, det er vigtigt for mormonerne, og Flemming fandt en bunke sten, som de kunne tage nogle stykker af; de havde mange sten med tilbage til USA! For at give dem et indblik i, hvordan der havde set ud på deres tipoldefars tid, tog vi dem med til Hjerl Hede, det var meget spændende for dem at se de gamle huse, og hvordan mange ting blev lavet tilbage i tiden. Søndag var vi i Spentrup kirke, så de kunne opleve en dansk gudstjeneste i den kirke, deres forfædre havde haft deres gang i. Vi engagerede en landmand, som havde en hestevogn, til at vente på os ved Råhøjgaard, og da vi kom forbi på vej til kirke, holdt vi ind og fortalte damerne, at deres videre transport foregik på samme måde som deres forfædre.

I USA

I 2006 tog vi så over for at besøge Della i Provo, i et motorhome kørte vi rundt og besøgte familien. Og fandt ud af, at amerikanerne ikke havde de samme gamle minder fra fortiden, deres fortid er jo kort.

Vi havde en dejlig tur og besøgte også Mormonernes arkiv i Salt Lake City, desværre måtte vi ikke komme ind i hulerne og se arkivet der.

Medens vi arbejdede med slægten og fandt dokumenter, havde vi lavet en hjemmeside, som vi lagde bag vores egen, således var det nemmere at dele oplysningerne med slægten i Utah.

Siden kan ses på:
www.imdesign.dk/usa/

Hvordan finder jeg rundt i sydslesvigske kirkebøger?

Af H.C. Elberg
Anemonevej 29
2970 Hørsholm
hcelberg@mail.dk

Når man har aner i det område, der i tidligere tider kaldtes "Hertugdømmerne", vil det nok være klogt at se det i historisk perspektiv. Hermed mener jeg tiden før 1920. Den nuværende grænse har først i vor tid udviklet sig til et kulturelt skel. I mit indlæg vil det nok være hensigtsmæssigt at opfatte "Slesvig" som et sammenhængende område mellem Kongeågrænsen fra før 1920 og til Ejderen med den relativt store by, Flensborg, som en magnet, der tiltrak landbefolkningen, liggende i midten

Området fra den nuværende grænse og til Ejderen er delt op i Kirchenkreise (Provstier), Eiderstedt, Flensborg, Südtondern, Husum-Bredstedt, Schleswig, Angelen, Eckernförde og Rendsburg kommer ikke med før 2011.

Inden for hvert Amt er der et antal sogne (Gemeinde). Pas på! Der er 3 i Flensborg by: St. Marien, St. Nicolai og St. Johannis.

Udlånene baserer sig på en aftale mellem Statens Arkiver og Nordelbische Evangelisch-Luthersche Kirche. For at kunne forstå de specielle forhold, der sætter rammer for udlån, skal man være klar over, at der i 1873 i Slesvig-Holsten gennemførtes en ordning, hvorefter alle fødsler, vielser og dødsfald blev et borgerligt anliggende, da Stat og Kirke blev adskilt. Kirkerne måtte derefter hente sådanne oplysninger hos de borgerlige myndigheder. At kirkerne til dels er selvfinansierende gør, at disse faktisk har udgifter ved udlån.

Mikrofilm på Statens Arkiver

Mikrofilmene findes i Danmark på RA, alle 3 LA og EA i Århus, hvor de kan udlånes til danske statsborgere og tyske statsborgere med fast bopæl i Danmark. Der må ikke fotokopieres eller affotografes materiale, men

man kan mod gebyr på sædvanlig vis bestille kopier af relevante sider.

Ved lån af mikrofilm henvender man sig ved skranken og får udleveret et antal ansøgningsblanketter (Fig. 1). Derpå låner man opslagsbogen, hvis løsblade man kan kopiere på stedet. Det vil være en god ide også at kopiere siden med sogne i de ønskede kirkekredse. Husk på, at Flensborg hører til de store byer i Hertugdømmerne, så indvandringen fra land til by er en faktor, der også dengang var til stede.

Denne opslagsbog indeholder, for

uden generelle oplysninger, afsnit for de omtalte provstier, hvor hvert provsti har sin farve og indledes med en oversigt over de sogne, der findes heri.

I princippet kan man kun få udleveret 1 sæt mikrokort ad gangen. Ansøgningsblanketterne gennemskrives i 3 kopier, hvoraf nederste, den røde kopi, skal afrides og beholdes som egen kopi. Pas på dem og gem kopierne, ellers taber du let overblikket.

Opdeling af kirkebogen

For hvert sogn er der en eller flere sider. En sådan side er normalt opdelt således:

Mischbuch (blandede: Dåb, konfirmationer, vielser, begravelser)

1.2. o.s.v.

2.1 Taufen (Dåb)

2.2 o.s.v.

3.1 Konfirmationen

3.2 o.s.v.

STATENS ARKIVER					
Lån af mikrokort af kirkebøger fra Sydslesvig					
Brugers navn	Læsesalsplads nr.				
Adresse, postnummer og by, land					
Telefonnr.	Stilling	Statsborgerskab			
Formål: ☒ Stægtsforskning ☐ Andet	Planlagt offentliggørelse: ☒ Nej ☐ Ja	Dato og underskrift			
<small>Jeg bekræfter ovennævnte oplysninger. Jeg er indforstået med, at andre, der arbejder med samme eller lignende emne, kan få kendskab til samme data. Jeg forbeholder mig til kun at anvende fotokopier til eget brug og til kun at benytte data ældre end 1. januar 1976, selvom de er med på de fleste mærker. Nordelbisches Kirchenarchiv skal give tilladelse til lån til andre bændel end stægtsforskning, særlig blankt få ved vejledningskranken.</small>					
Kirkesogn (Kirchengemeinde)	St. Marien	Kirkekreds (Kirchenkreis)	Flensborg		
Kirkebogens betegnelse (Buch)	2.2	Ydørår (Laufzeit)	1878 - 1865		
Dato for udlån og medarbejderinitialer	RA	EA	LAO	LAV	LAA

Ulm	AF-Nr.	Buch	Inhalt	Laufzeit	Seiten	verfilmt am:	Arbeitsmedien					Bemerkung
							DF	PK	F	CD	Fiche	
987	1.1		Mischbuch (Tf.,Konf.,Tr.,Best.,Sonst.)	1726 - 1763	312	2/2001					6	
987	1.2		Mischbuch (Konfirmationen, Konfitemen)	1740 - 1759	169	2/2001					3	
987	2.1		Taufen	1763 - 1818		2/2001					4	
987	2.2		Taufen	1818 - 1865	345	2/2001					3	
987	2.3		Taufen	1866 - 1921	460	2/2001					1	
988	3.1		Konfirmationen	1765 - 1818		2/2001					1	
988	3.2		Konfirmationen	1819 - 1864	169	2/2001					2	
988	3.3		Konfirmationen	1865 - 1952	344	2/2001					1	
989	4.1		Aufgebote, Verlobungen	1763 - 1823		2/2001					2	
989	4.2		Aufgebote, Verlobungen	1823 - 1852		2/2001					2	
989	4.3		Aufgebote, Verlobungen	1852 - 1874	114	2/2001					1	
989	5.1		Trauungen	1763 - 1846		2/2001					3	
989	5.2		Trauungen	1847 - 1914	367	2/2001					1	
990	6.1		Bestattungen	1763 - 1814		2/2001					4	
990	6.2		Bestattungen	1814 - 1862	335	2/2001					3	
990	6.3		Bestattungen	1862 - 1906	260	2/2001					1	

4.1 Aufgebote, Verlobungen (Lysninger og Forlovelser)

4.2 o.s.v.

5.1 Trauungen (Vielser)

5.2 o.s.v.

6.1 Bestattungen (Død, Begravelser)

6.2 o.s.v.

7.1 Abendmahlsgæste (Altergangsgæster)

7.2 o.s.v.

8.1 Namensregister (Navneregistre)

8.2 o.s.v.

Der henvises til Fig. 2.

Det, der har umiddelbar betydning nu, er kirkebogens nr. og løbetid (Buch og Laufzeit).

F.eks. er der i fig. 1 anmodet om at låne kirkebøger over dåb i St. Marien Sogn, Flensborg by mellem 1818 og

1865 (disse tal er rent gæt). "Bogen" består af et antal mikrokort, i reglen 4-5 stk., hvert indeholdende ca. 50 sider af en kirkebog. Hvis man agter at gennemlæse med det formål at søge efter en bestemt person, så regn med 2 timer pr. sæt.

Bemærk flg. forbud:

1. Det er ikke tilladt at fotokopiere eller affotografere mikrokortene.
2. Der udleveres normalt ikke mikrokort, der rækker længere frem end til 1876.

Navneregistre - en gave

Skal man opsøge personer, hvis navne er kendte, men hvor hændelsens dato enten mangler, eller man ikke stoler på de data, man kender i forvejen, er navneregistrene en sand gave. Det eneste, der her kan snyde en, er hvis sognet er forkert eller, hvis der, som i nogle sogne, ikke findes et navneregister.

Derfor kan det være en god ide at starte i et navnerregister. Her er opdelingen både kronologisk og alfabetisk. Man starter alfabetisk: Hedder personen f.eks. Hans Boisen og er født omkring 1830, vil det ikke være megen ulemghed at søge efter både Boisen og Boysen (man ser jævnligt, at den, der har ført kirkebøgerne, ikke tager navnets skrivemåde så nøje). Det vil ligeledes kunne anbefales at søge over en bred række årstal, måske 1820-1840. Finder man den pågældende, eller måske flere af slagsen, noteres det nummer, der står ud for navnet. Det henviser direkte til kirkebogens årstal og nummer.

Jeg erkender, at dette ikke har så forfærdelig meget med "Data på Internettet" at gøre, men det er da en måde at komme videre på, hvis man er kørt fast, og det er nok billigere end at køre til Tyskland!

Millionarven, der forsvandt

Lars Balleby
Anemonevej 29
2970 Hørsholm
balleby@post7.tele.dk

Da jeg omkring 1988 besluttede, at jeg ville gå på efterløn i 1991, var jeg klar over, at jeg skulle finde noget at beskæftige mig med ud over de hobbies, jeg allerede havde. Det blev så slægtsforskning. Jeg havde en lidt primitiv efterslægtstavle for Jens Søgaard Winkel, som min farbror havde lavet, mest på familiens hukommelse, og et "Slægtsregister for Kreiberg-Slægten".

Jeg har ikke været på et decideret slægtsforskningskursus, men jeg har i ca. 15 år deltaget i kurser i læsning af gotisk skrift, desuden har jeg fra starten benyttet mig af bøger om slægtsforskning af Hans H. Worsøe og Fabritius og Hatt m.fl.

Ingen berømtheder

Jeg har ikke ledt efter berømtheder blandt mine aner, men jeg er bl.a. stødt på en person, som flere slægtsforskere har beskæftiget sig med, det drejer sig om en søster til en af mine tipoldefædre. Hun hed Ane Marie Johanne Mortensdatter Winkel, og hendes triste liv er beskrevet af Jeppe Aakjær i "Gammel Brug og Gammel Brøde", af Erling Møller i "Man er vel hardbo...", bind 2 og af Erling Vester Jacobsen i "Thagaard i 12 generationer", men det er kun Erling Møller, der har den rigtige slutning.

Jeg har været i den heldige situation, at jeg gennem årene har kunnet tilbringe uger i København og Viborg (landsarkiverne og Rigsarkivet), og alle steder har jeg fået fin hjælp. Især Ole på Rigsarkivets læsesal, Jens Mandrup Frandsen i Viborg og Erling Møller ("Man er vel hardbo.") har jeg gennem årene haft mangan god snak med. Det samme gælder 50-60 andre slægtsforskere. Jeg er kun stødt på en, som det var mig umuligt at kommunikere med.

Kreiberg-slægten

"Slægtsregister for Kreiberg-Slægten" er oprindeligt samlet og udarbejdet af cand. jur. Oscar Kreiberg Petersen, Odense i februar 1926.

Jeg har arbejdet videre med familien i årene 1995-2006 og har udarbejdet nogle tilføjelser og kommentarer.

Peder Justesen Kreiberg, født d. 23.01.1796, død 24.05.1851, klejnsmedemester i Assens, gift med Ellen Cathrine Beck Wolfram, født d. 03.10.1798 i Lemvig, datter af møller i Vedersø Christian Wolfram og Karen Clausdatter Beck.

Boet efter Justesen Kreiberg, klejnsmedemester i Assens viser, at i følge aftægtskontrakt indsættes svigersønnen, smed Kresten Sørensen Andersen, som ejer af boet.

"Russer-Arven"

Familiemyten fortæller, at smedemester P. J. Kreibergs hustru, Ellen Cathrine Beck Wolfram havde en halv-søster, der lærte en russisk admiral, baron Stieglitz, at kende, da han lå ved Aalborg med sin flåde; hun fulgte ham til Rusland og blev gift med ham.

Efter hans død ægtede hun en anden russer, baron Harder. Der var en søn i hvert ægteskab.

Den ældste af disse sønner, Stieglitz, tjente som veksler i St. Petersburg en millionformue og blev adlet. Da han var ugift, testamenterede han 3/4 af sin formue til sin adoptivsøn, og 1/3 til halvbroderen Harder. Denne blev meget fortørnet over, at hele formuen ikke tilfaldt ham, og Stieglitz forandrede da testamentet, således at Harders arvepart skulle tilfalde moderens slægt i Jylland.

Ved vekslerens død i 1886 efterlyste det russiske udenrigsministerium disse arvinger. - Her måtte altså den

"beckske linje" komme i første række. Ifølge Fredericia Avis fra 1886 meldte der sig fra hele landet en masse folk, som kunne komme i betragtning, bl.a. også slægten Beck.

Tabte millioner

Arvesagen vakte en ikke ringe opsigt i landet og diskuteredes livligt i familien. En kendt københavnsk overretssagfører henvendte sig til Jacobine Andersen f. Kreiberg i Assens og tilbød af føre sagen gratis mod at få 1% af hendes eventuelle arv.

Som svar på slægtens korrespondance meddelte Det danske Udenrigsministerium et årstid efter, at boet i Rusland var sluttet, uden at man havde afventet efterforskningen af de danske arvinger.

Det siges, at Stieglitz's hushovmester havde fået de danske arvingers lod, i hvert fald var de "russiske millioner" for stedse tabte for de danske slægtninge. Men endnu går der blandt slægten sagn om "russer-arven", og beløbet antager ofte fantastiske størrelse.

Disse oplysninger stammer væsentlig fra frk. Margrethe Kreiberg, København og overportør Peter Knudsen, Aarhus samt Wilhelmine Petersen, Odense.

Hvem var Stieglitz?

Men henvisning til foranstående syntes jeg, at det kunne være interessant at finde noget mere om baron Stieglitz generelt og specielt at finde ud af, hvem hans moder var. Var hun virkelig en ung pige fra det nordvestlige Jylland?

Jeg begyndte på Rigsarkivet, hvor jeg bl.a. fandt en masse korrespondance mellem Det danske Udenrigsministerium og det danske gesandtskab i St. Petersburg.

Jensine Jacobine Kreiberg, gift Andersen, (th.) med sine tre døtre. Hun fik tilbuddet fra overretssagfører Carl Madsen om at føre sagen om russerarven mod at han fik 1 % af arven.

Det starter med et udkast til et brev, som en embedsmand i Udenrigsministeriet skriver til Christian IX:

Allereund. Beretning. 31 Decbr. 1878. Ved den allerunderdaniske Beretning har den Kongelige Gesandt i St. Petersborg fremsendt et i Afskrift ligeledes vedlagt Brev fra Geheimeråd Baron Stieglitz, hvorved denne, som gennemtrængt af den mest levende Taknemmelighedsfølelse imod Deres Majestæt, havde udtalt Ønsket om at lægge denne Følelse for Dagen ved at skænke en pengesum til (berige) en eller anden velgjørende Stiftelse i Danmark, erklærer at han gennemtrængt af den meget levende taknemmelighed mod D. M. (Deres Majestæt) har besluttet at skænke 50.000 Kroner til Kysthospitalet paa Refsnæs for kirtelsyge Børn. Efter at denne betydelige Gave derefter er modtagen og tilstillet bestyrelsen for det nævnte hospital, har denne, ment at meddele, at den har besluttet at holde B. Stieglitz Gave for bestandig samlet som et fast Legat, der skal bære

Giverens Navn, og at anvende de aarlige Renter til at lette Adgangen til Hospitalet for Børn af fattige eller ubemidlede Forældre ved at modtage dem enten gratis eller for nedsat Betaling, anmodet UM (Udenrigs Ministeriet) om at fremsende dens Takskrivelse. Da jeg i imidlertid i Betragtning af, at B. Stieglitz har været stedet til sin ædle Handling ved dyb hengivenhed for Deres Majestæts Person, har troet, at D. Majs. maatte ønske, at den allerhøistsamme Tak blev overbragt Baron Stieglitz, tillader jeg mig, idet jeg tør bemærke at baronen siden 1876 er Storkors af Dannebrog, at henstille, at D. M. Allern. maatte bifalde, at Kammerherre Vind bemyndiges til at udtale Deres Majestæts Tak for de ved Gaven viste Følelser imod D: M. og Interesse for Danmark.

Bifalder Fredensborg 3 Januar 1879
m.p.
Christian R

Korrespondance

Så følger flere breve mellem Danmark og St. Petersborg om sagen, og der er et brev fra Carl Madsen, overretssagfører fra 1886, hvor han udbeder sig oplysninger om sagen.

I et brev fra det kongelige gesandtskab i St. Petersborg af 12 juli/30 juni 1886 meddeles det, at hele sagen bygger på "falske oplysninger, der er opstaaet af urigtige Beretninger i tydske Aviser og den herværende tydske og østerrigske Ambassade have forlængst maatte gjøre Skridt for at stoppe det utal af Forespørgelser", der i hundredvis strømmede ind til dem.

I et brev til Udenrigsministeriet af 15. juli 1908 spørger L.C. Nielsen, sagfører og bankdirektør (min morfar), på vegne af sin kone, der er ud af Beck-familien, om den omtalte arvesag er afsluttet og i givet fald med hvilket resultat?

Sagen afsluttet

Den 4. august 1908 meddeler ministeriet, at sagen er afsluttet, og de rigtige arvinger har fået udbetalt arven.

Den ovennævnte korrespondance

er fundet på Rigsarkivet i Gesandt Arkiv, Rusland III, Korrespondance-sager no. 11-18 og 41-50.

Af ovenstående fremgår det, at hele historien om den kreibergske "Russer-Arv" må bygge på familierygter. Der er dog ingen tvivl om, at familien har troet på den.

Familieforbindelse?

Da jeg havde fundet ovennævnte, blev jeg interesseret i at finde ud af, om der var en forbindelse mellem familien Beck og Stieglitz. Det var sværere, end jeg havde troet.

Jeg søgte i alle kirkebøger fra Lemvig og vestpå til Harboøre og Vedersø, men fandt ikke en pige, der kunne passe ind i billedet. Udvandrerkontoret i Aalborg havde heller ikke noget om hende.

I 1990'erne forsøgte jeg på Internettet, men fandt intet brugbart. Så prøvede jeg igen på Internettet i 2006, og det gav virkelig pote.

Jeg søgte på Google efter baron Stieglitz, og der kom en masse frem. Den øverste mulighed var www.hermitagemuseum.org/. I sidens Quick Search-felt tastede jeg igen baron Stieglitz, og frem kom 12 billeder fra baronens hjem, der desværre ikke kan tages med her, da museet har copyright på dem. Jeg mente i starten, at der var tale om farvefotos, men ved nærmere eftersyn viste det sig at være malerier af en italiensk kunstner, Luigi Premazzi.

I museets nyhedsarkiv for 2005 findes en hyldest til mindet om Baron Alexander Stieglitz. Og det er ikke småting, der står om ham og hans gerninger.

Søgning på nettet

Jeg søgte videre på Google og fandt via "Full Article" og "cached" en del oplysninger om baronen, bl.a. at hans far hed Ludwig Stieglitz, men der var intet om hans mor.

Så fik jeg et link til www.worldroots.com/ged/max/default.htm. Her fandt jeg ud af, at baronens mor hed Amalie Angelica Christiane Gottschalk, født den 26. juli i Hannover og

død den 20. februar 1838 i St. Petersborg (disse oplysninger kan også findes hos Wikipedia:

www.en.wikipedia.org/wiki/Ludwig_von_Stieglitz (red.)).

Det fremgår også, at baron Stieglitz ikke var ugift, hans kone hed Katharina Karoline Enerstine Müller, og hun var født den 24. juni 1818 i St. Petersborg og død samme sted den 11. marts 1873; de havde ingen børn. Desuden havde han en storesøster, der blev gift Harder.

I www.jewishencyclopedia.com fandt jeg ligeledes en del oplysninger om Stieglitz.

En bankiers hjem

Der findes også en artikel: "En hof bankiers hjem" af Anzhelika Myshkina. Her følger en forkortet udgave:

The English Embankment (den kaj-gade, hvor også Vinterpaladset ligger) er en af byens store facader, der strækker sig fra Senatstorvet til skibsværfterne. Grundene på English Embankment var meget dyre, så huse og palæer skiftede ofte hænder. Det gjaldt også nr. 68, Baron Stieglitz' palæ. I 1830 var den ejet af købmand Ludwig Stieglitz. Senere, i årene 1859-62, blev der bygget et umådeligt palæ, tegnet af arkitekt A.

Krakau for baron Alexander Stieglitz. Så tidlig som i 1820'erne var Ludwig Stieglitz den mest prominente bankier i det russiske kejserrige. I 1828 ophøjede Zar Nicholas I ham til titel af baron. Efter sin fars død, arvede Alexander ikke alene hans titel, men også en anseelig kapital (18 millioner rubler i sølv).

A. Krakau fik overladt tegningen og bygningen af paladset, og han fik fuld kreativ frihed og et ubegrænset budget. A. Stieglitz' svigersøn, statssekretær Alexander Polovtsov, skrev i sine memoirer: "Ejeren betroede bygningen til Krakau, omtrent på samme måde som folk bestiller et par sko." Det var ikke Krakau, men M. Mesmacher, der dekorerede det palæ på 52 Bolshaya Morskaya Street, som Stieglitz' adopterede datter Nadezhda (1843-1908) og Alexander Polovtsov, fik af Stieglitz i anledning af deres bryllup i 1861 på hendes 18 års fødselsdag. Dertil kom et tillæg på en million rubler i guld.

Hvordan den illegitime datter af Grand Prince Michail kom til familien Stieglitz – det er en historie fuld af intriger og romantik. Familien havde på en fin sommerdag i 1844 fundet en kurv i en syrenbusk i haven til Stieglitz' dacha i Petroskoye, og i denne kurv lå en dejlig baby i et luksuriøst svøb. En

seddel, der var fæstnet til svøbet, fortalte, at den lille pige var født den 10. december 1843 og døbt Nadezhda, i den orthodoxe tro, hendes fars navn var Mikhail. På barnets hals glimtede en kæde med et kostbart guldkors med en stor perle. Den lille pige fik efternavnet Junina (eller Juneva) på grund af dagen, hun blev fundet. Efter baronens død i 1884 var hun enarving til den stieglitzske formue, der var uhyre stor, 38 millioner i kontanter og størstedelen af hans ejendomme. Palæet på The English Embankment blev overladt til Nadezhda som hendes personlige ejendom, men hun og hendes familie ville blive boende i deres palæ, og de satte palæet på The English Embankment til salg, incl. indbo, for godt 3 millioner rubler. Efter det havde stået tomt i over 3 år, købte Grand Prince Pavel Alexandrovich det for ca. 1.6 millioner rubler i forbindelse med hans bryllup med prinsesse Georgievna af Grækenland.

Efter den russiske revolution blev det meste af palæet meget ødelagt indvendigt, nu forsøger man at foretage en omhyggelig restaurering.

Men nogen forbindelse synes der altså ikke at være mellem familierne Beck og Stieglitz!

DIS-Træf og registrering af data

Ruben Højmark
hojmark@dis-danmark.dk
DIS-Træf koordinator

Nedenstående er baseret på nogle af de tilbagemeldinger, som bidragsyderne har givet, efter at de har modtaget et DIS-Træf-svar. Tilbagemeldinger, der viser, at der er ting, man skal være opmærksom på.

Hvordan du registrerer dit materiale må være op til dig, det må gøres, så det passer bedst til dit behov. Men der er visse hensyn, der med fordel kan tages, når du vil bidrage til DIS-Træf.

Vi har samlet nogle punkter, som vi mener, er vigtige.

1. Registrer efternavnet præcist, som det står i kilden. Andre kan også have benyttet den samme kilde og have registreret efternavnet på samme måde
2. Vær konsekvent, når du registrerer stednavne. Sørg for, at stednavnet er entydigt. Brug **sogn, herred,**

amt, land eller **land, amt, herred, sogn**. Undgå at **blande** de to registreringsformer.

3. Hvis du ønsker at bruge landsbynavn eller gårdens navn, kan det anbringes under noter.
4. Undgå for enhver pris **forkortelser** f.eks. No i stedet for Norge. Det kan betyde, at den oprindelige norske registrering flyttes til No sogn i Ringkøbing amt.

01070	Olsen, Jens V.	Bandholmvej 5	4000 Roskilde	E-mail jvo@post6.tele.dk	dato: 06.09.06	rhj
01070	5	Christens.\Mette	Borglum, Hjørring, Danmark	f1779	I74	FB
01080	SCHRØDER	PER KONG VALDEMARSVEJ 29	2840 HOLTE			
01080	3	København+	Garnison, København, Danmark	1750<1902		
01080	4	Hans.\Maren	Holmans, Vejle, Danmark	f1776-d1814	I45151	FB
01080	3	København+	Holmen, København, Danmark	1707<1926		
01080	4	Peters.\Peter	Kær, Ålborg, Danmark	1869-d1886	I34651	B
01080	4	Peters.\Hans	Odense, Odense, Danmark	f1885-1925	I4990	B
01080	4	Christens.\Anna	Randers købst, Randers, Danmark	f1684-d1759	I47758	FB
01080	3	København+	Sokkelund, København, Danmark	1707*1926		
01080	4	Anders.\Frederik	Viborg købst, Viborg, Danmark	f1793-d1848	I5558	FB
01080	4	Niels.\Anders	Ålborg købst, Ålborg, Danmark	f1809	I43356	B
01191	JØRGENSEN, LEIF GUSTAV	BORRELYNGEN 31	2770 Kastrup	tlf 32 50 99 62	E-mail leifing@cool.dk	dato: 25.09.05 rhj
01191	4	Hans.\Niels	Båg, Odense, Danmark	f1731-d1803	I3572	B
01191	4	Lars.\Karen	Båg, Odense, Danmark	f1821	I7374	F
01191	4	Niels.\Lars	Båg, Odense, Danmark	f1795	I3597	F
01191	4	Niels.\Lars	Båg, Odense, Danmark	f1797	I155	F
01191	4	Niels.\Anders	Kær, Ålborg, Danmark	f1808	I7738	F
01191	4	Hans.\Karen	Odense, Odense, Danmark	1895	I618	FB
01191	4	Johans.\Kirstine	Odense, Odense, Danmark	f1824-1854	I3943	FB
01191	5	Jens.\Søren	Rougsø, Randers, Danmark	1773	I822	B
01295	PEDERSEN, SVEND AAGE	LAVENDELVÆNGET 14	5800 Nyborg	tlf 65 31 37 45	E-mail saapedersen@mail.dk	dato: 14.11.04 rhj
01295	4	Hans.\Hans	Odense, Odense, Danmark	f1817-1856	I7851	B
01295	4	Hans.\Karen	Odense, Odense, Danmark	f1820	I3521	FB
01415	ANDERSEN, KNUD HAANING	RUGV'NGET 73	7400 HERNING	E-mail knudhaaning@post.cybercity.dk	dato: 12:03:07	rhj
01415	4	Jens.\Karen	Bjerre, Vejle, Danmark	1780-d1834	I24530	FB
01415	4	Jens.\Karen	Bjerre, Vejle, Danmark	1789-d1831	I23205	FB
01415	7	Jespers.\Jørgen	Bjerre, Vejle, Danmark	1630	I24322	FB
01415	4	Jens.\Hans	Bjerre, Vejle, Danmark	f1801-d1867	I22166	FB

- Med hensyn til udenlandske data, så genkendes de kun, hvis **nationsnavnet** er taget med. Dette gælder også for svenske, finske og norske data. Ved amerikanske data er det delstat, county, township, der analyseres.
- Hvis ikke alle data er kendte ved brug af **sogn, herred, amt, land** kan de anføres på følgende måde, adskilt af komma: Vor Frue, , , Danmark
- Ifølge hæftet "**Sogn, herred, amt**" findes sognenavnet Vor Frue sogn ti forskellige steder i Danmark. Sognavnet Hvidbjerg findes i tre forskellige herreder i Thisted amt. Filen "**Ukendte steder**", der sendes sammen med DIS-Træf-svaret, indeholder en liste over stednavne, der efter **sogn, herred, amt, land** ikke er entydige nok.

Et udsnit fra et DIS-Træf-svar kan se ud som ovenstående.

Oplysninger, der står under det enkelte medlem, stammer fra den gedcom-fil, medlemmet indsendte til DIS-Træf.

Et medlem har undret sig over, at en person kan være optaget som født og død to forskellige steder.

Gedcom-filen:

Jens Væver

Født: 1763

Fødested: Uldum, Nørvang, Vejle Dk

Dødsdato: 1. Nov 1834

Dødssted: Kodallund, Hvirring, Nim, Skanderborg, Dk

DIS-Træf-svar:

Peder Væver

f. 1763 Nørvang, Vejle, Danmark

f. 1763 Uldum, Vejle, Danmark

1793-d. 1834 Hvirring, Skanderborg, Danmark

1793-d. 1834 Nim, Skanderborg, Danmark

Forklaringer her er, at både sogn og herred trækkes ud, hvis de har forskellige navne. Det skyldes, at nogle nøjes med kommunenavn og ikke medtager sognenavn.

Hensigten med DIS-Træf er at finde relationer, ikke at publicere forskningsresultater.

For at øge chancen for træf for reelle personer, hvor den ene har registreret sogn, men ikke herred, mens den anden kun har registreret herred, så vil ekstraktionen af de to steder gøre, at begge får træf på herredet, men ikke på sognet.

Datalovgivningens regler om indsigelsesretten

Erik Kann

Johan Jepsens Vej 1
2830 Virum
Tlf. 40 62 96 03
erik@reinholdt-kann.dk

I min nærmeste familie drøfter vi ganske ofte slægtsforskernes muligheder for at gøre informationer tilgængelige på Internettet. Navnlig én i familien bider tit fra sig og kan nå nærmest

euforiske højder i sin forargelse over, at man bare kan lægge oplysninger om bl.a. nulevende ud på nettet. Forargelsen går i en vis udstrækning på det forhold, at man bare kan det uden

at spørge, men i langt højere grad støder det vedkommende, at man som registreret tilsyneladende er nærmest magtesløs over for selv forkerte oplysninger!!!

Kan man det?

Spørgsmålet er jo, om det rent faktisk forholder sig således: Er vi magtesløse over for selv forkerte oplysninger. Nærværende artikel forsøger at se nærmere på det spørgsmål.

Begrebsafklaringer

Datalovgivningen:

Når jeg i det følgende skriver datalovgivningen, mener jeg helt konkret Lov om behandling af Personoplysninger, lov nr. 429 af 31. maj 2000.

Personoplysninger:

Når der i det følgende bliver talt om personoplysninger, er disse i loven defineret på følgende måde: *Personoplysninger: Enhver form for information om en identificeret eller identificerbar fysisk person (den registrerede).*

Dataansvarlig:

Når der tales om dataansvarlig, er dette defineret på følgende måde: *Den dataansvarlige: Den fysiske eller juridiske person, offentlige myndighed, institution eller ethvert andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilket formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af oplysninger.*

Behandling:

Defineres i loven således: *Enhver operation eller række af operationer med eller uden brug af elektronisk databehandling, som oplysninger gøres til genstand for.* Med andre ord: begrebet behandling dækker meget, meget bredt og er i virkeligheden blot udtryk for, at man har registreret noget om en anden person.

Datalovgivningens regler om beskyttelse

Datalovgivningen handler i bund og grund ene og alene om beskyttelse af den registrerede. Overordnet deler loven tingene op således:

- Den dataansvarliges oplysningspligt over for den registrerede
- Den registreredes indsigtret
- Den registreredes øvrige rettigheder

Den registreredes øvrige rettigheder

Nærværende artikel behandler alene ”Den registreredes øvrige rettigheder”. Disse er indeholdt i Datalovens kapitel 10 (§§ 35-40) og omhandler den registreredes retsstilling, når ”skaden er sket”, det vil sige, når behandlingen af personoplysninger har fundet sted.

Datalovgivningen og slægtsforskning

Datatilsynet har for længst taget stilling til slægtsforskningens forhold til Datalovgivningen. Slægtsforskning som rent privat hobby med en videregivelse, der er begrænset til familien opfattes som undtaget Datalovgivningen. Dette gælder imidlertid ikke, hvis oplysninger videregives til en bredere kreds, eksempelvis via offentliggørelse på Internettet. I sådanne tilfælde er slægtsforskningen omfattet af Datalovgivningen, og lovens samlede regelsæt om samtykke, god databehandlingsskik etc. gælder i fuldt omfang. Datatilsynet har dog samtidig tilkendegivet, at det er OK, at en slægtsforsker uden samtykke på en hjemmeside ”offentliggør basale stamoplysninger, som oplysninger om afdøde og nulevende slægtninges navn, fødselsår, eventuelt dødsår, nærmeste slægtninge mm.”, jf. Kommentar til Lov om behandling af Personoplysninger, ved Kristian Korfits Nielsen og Henrik Waaben (2001) s.156.

Indsigelsesretten

Men selv om Datatilsynet altså har slået fast, at det er lovligt at tilgængeliggøre basale genealogiske data på hjemmesider, herunder også om nulevende personer, er den registrerede alligevel sikret visse rettigheder.

Hovedreglen findes i §35: *”Den registrerede kan til enhver tid over for den dataansvarlige gøre indsigelse mod, at oplysninger om vedkommende gøres til genstand for behandling.*

Stk. 2 Hvis indsigelsen efter stk. 1 er berettiget, må behandlingen ikke længere omfatte de pågældende oplysninger.”

Det er vigtigt at slå fast, at man alene kan gøre indsigelse imod oplys-

ninger om sig selv, endvidere at det følger af §35, at det i første omgang er den dataansvarlige, der skal vurdere, hvorvidt indsigelsen skal efterkommes eller ej. Hvis indsigelsen ikke imødekommes, har den registrerede mulighed for at indbringe afgørelsen for Datatilsynet.

Det er ligeledes væsentligt at slå fast, at en indsigelse ikke har det, der kaldes opsættende virkning, det vil sige, at det, at man har gjort indsigelse, ikke i sig selv er nok til, at behandlingen af den pågældende personoplysning standses. Dette kan først ske, hvis indsigelsen anerkendes som berettiget.

Hvis behandlingen er ulovlig

Hvis behandlingen af personoplysningerne er ulovlig, siger det sig selv, at behandlingen skal ophøre. En behandling kunne eksempelvis blive ulovlig, hvis den dataansvarlige videregav personfølsomme oplysninger (underforstået uden samtykke).

Tungtvejende grunde

Hvis den derimod ikke er ulovlig, skal den registrerede efter Datatilsynets vejledning ”anføre tungtvejende grunde til støtte for, at behandlingen pga. den registreredes særlige, individuelle situation ikke bør finde sted” (Vejledning om registreredes rettigheder efter reglerne i kapitel 8-10 i lov om behandling af personoplysninger, vejledning nr. 126 af 10. juli 2000). Jeg skal endvidere som eksempel henvise til følgende adresse www.genealog.keep-smiling.dk/20060316_brud-pa-persondataloven/. På denne adresse bevæger man sig ind på ”Kenneths weblog om genealogi”, hvor Kenneth K. Knudsen har givet mulighed for debat om genealogi. Jeg kan kun støtte et sådant initiativ, og tilkendegivelserne bevidner en høj grad af etisk bevidsthed. Stor ros.

I det konkrete tilfælde skal fokus være på et indlæg i bloggen fra Just Damgaard. Jeg skal springe detaljerne over, men tillader mig at citere fra et svar fra Datatilsynet om netop indsigelsesretten:

”En indsigelse vil efter bestemmelsen være berettiget, hvis vægtige grunde, der vedrører den registreredes særlige situation, taler for, at indsigelsen skal imødekommes.

De skal således over for indehaveren af www.olifanten.dk anføre tungtvejende grunde til støtte for, at behandlingen pga. Deres særlige, individuelle situation ikke bør finde sted.

Jeg henviser venligst alle til selv at sætte sig ind i sagens konkrete forløb.

Berigtigelser

Lovens §37 rummer en bestemmelse om berigtigelse, slet eller blokering af urigtige eller vildledende oplysninger: *”Den dataansvarlige skal berigtige, slette eller blokere oplysninger, der viser sig urigtige eller vildledende eller på lignende måde er behandlet i strid med lov eller bestemmelser udstedt i medfør af lov, hvis en registreret person fremsætter anmodning herom”.*

Medens bestemmelserne i §35 behandler regulært ophør med en bestemt behandling, er §37 ”mindre dramatisk” derved, at der her alene er tale om at berigtige, slette eller blokere konkrete oplysninger som led i behandlingen.

Lidt mere

Rent umiddelbart giver §37 kun ret til berigtigelse, sletning eller blokering af oplysninger om den registrerede selv. Her skal man dog være opmærksom på en af lovens almene bestemmelser, nemlig §5 stk. 4, hvorefter der skal foretages den fornødne kontrol for at sikre, at der ikke behandles urigtige eller vildledende oplysninger. Der vil således efter omstændighederne påhvile den dataansvarlige at undersøge rigtigheden af oplysninger om andre end den registrerede selv, jf. Vejledning nr. 126 af 10. juli 2000 s.25. Mig bekendt foreligger der ikke et fortolkningsbidrag om rækkevidden heraf. Jeg tvivler på, at det vil være berettiget at fordre en kontrol af en større mængde slægtsregistreringer 5 generationer tilbage i tiden. Det står jo enhver frit for at indbringe en afvisning af en berigtigelse for Datatilsy-

net. Men det siger sig selv, at der skal være en vis rimelighed i kravet. Man kan ikke bare sætte en dataansvarlig i gang med hvad som helst.

Blokering

Blokering indebærer, at de pågældende oplysninger fortsat opbevares, men rent midlertidigt ikke anvendes eller viderebringes til tredjemand.

Underretning af tredjemand

§37 indeholder som stk. 2 en bestemmelse om underretning af tredjemand: *”Den dataansvarlige skal underrette den tredjemand, hvortil oplysningerne er videregivet, om at de videregivne oplysninger er berigtiget, slettet eller blokeret i henhold til stk. 1, hvis en registreret person fremsætter anmodning herom. Dette gælder dog ikke, hvis underretningen viser sig umulig eller er uforholdsmæssig vanskelig”.*

Det er vigtigt endnu engang at slå fast, at man selv skal tage initiativet og rette henvendelse, endvidere, at det som udgangspunkt punkt ikke kan kræves, at der sker underretning til tredjemand om berigtigelser, sletninger eller blokeringer ud over oplysninger, der angår den registrerede selv. Det skal endvidere slås fast, at kravet om underretning af tredjemand ikke gælder, hvis underretningen viser sig umulig eller uforholdsmæssig vanskelig. I sådanne tilfælde vil man givet skulle anlægge en konkret vurdering med en afvejning af ”besværet” i forhold til ”betydningen/vigtigheden”.

Vurdering

Med baggrund i ovenstående er det min vurdering, at der ikke er meget hjælp og støtte at hente i datalovgivningen. Skal der ryddes op i underskovens fejlagtige registreringer, må vores fokus givet vis i langt højere grad ligge hos os selv, både hvad angår vores etik og vores omhu som forskere.

Omhyggelig forskning

Min erfaring siger mig, at hovedpar-

ten af slægtsforskere er omhyggelige, akkurate og seriøse. At der så fra tid til anden er noget der glipper, er vel bare helt naturligt. Jeg føler mig sikker på, at man gennem kritisk sans og god interkollegial forståelse kan nå langt i kvalitetssikringen af slægtsregistreringerne.

Hvad med etikken?

Da jeg startede på denne artikel, skal jeg være ærlig og indrømme, at jeg antog, at det stod slemt til med etikken rundt om på familiernes hjemmesider - på mindre end ét minut kan jeg mangeligt finde en masse hjemmesider med personfølsomme oplysninger om nulevende personer! Men sådan gik det ikke. Jeg udvalgte 10 forskellige hjemmesider fundet ved en søgning i Google opsat med følgende tre søgeord: familien stamtavle nulevende. Af erfaring ved jeg, at ordet familien ofte går igen i en bredere kreds af slægtsinteresseredes hjemmesider i formen ”Familien XXs stamtavle”. På ingen af de 10 hjemmesider fandt jeg bare noget, der lignede personfølsomme oplysninger. Enten var oplysninger om nulevende personer skjult eller helt udeladt. Flere af hjemmesiderne havde krav om kode, da der ”bragtes indhold om nulevende personer”, og man havde på den måde aktivt taget stilling til spørgsmålene. Jeg må lige ud sige, at jeg var overrasket - men afgjort glædeligt overrasket. Dejligt at se, at man arbejder med en så høj grad af bevidsthed.

En mærkelig løsning

Undervejs faldt jeg også over en mærkelig løsning. En forsker havde valgt alene at bringe en lang, lang liste over slægtsnavne i vedkommendes materiale. Lakonisk blev man derefter oplyst om, at man ved at sende en mail kunne få en konto, hvortil der kunne indbetales 500 kroner. Herefter ville man få en adgangskode!!!!!!!!!!!!!! Jeg synes ikke, at den løsning er anbefalelsesværdig.

Etisk deklaration

Jeg har gennem mange år kæmpet for

styrkelse af etikken i slægtsforskningen. Jeg vil i tiden fremover arbejde aktivt i DIS-Danmarks bestyrelse for, at foreningen formulerer en art etisk deklARATION, som man kan anvende på sin hjemmeside. Jeg forestiller mig

ikke, at DIS-Danmark skal være "kontrolorgan". Men hvis vi hjælper med formuleringen, kan den enkelte vurdere, om vedkommendes hjemmeside lever op til deklARATIONEN. I så fald kan man vælge at bringe den på

forsiden. Måske vil enkelte bare bringe den for syns skyld. Men jeg er sikker på, at hovedparten kun vil gøre det efter nøje overvejelse. Et vigtigt skridt på vejen mod god etik.

Slægtsforskning i Island

Solveig Stroyer Andersen

Johannevej 21

5000 Odense C

Tlf. 66 14 95 01

solveig.stroyer@nal-net.dk

I juni 2009 var jeg på en turistrejse i Island. Det var et længe næret ønske, der gik i opfyldelse. Sjovt nok havde en masse andre mennesker fået nøjagtig samme ide. Nogle rejste pga. af krisens gunstige indflydelse på valutakursen, andre, som jeg, fandt bare den rigtige måde at rejse på, nemlig med Vrå Højskole.

På et tidspunkt nævnte min rejsefælle, at hun for resten havde en islandsk oldefar. Navnet havde hun da også fået med. Som mangeårig slægtsforsker opfordrede jeg hende straks til at give navnet til vor fantastiske guide Holmfridur Gísladóttir, i daglig tale kaldet Frida. Næste morgen kom Frida med en hemmelighedsfuld mine og sagde, at hun havde en aftale for min rejsefælle, når vi kom til Reykjavík. Vi var spændte. Ville 50 mennesker nu stå og vente på hende og fortælle, at de var familie? Men nej, Frida ville ingenting sige.

Slægtsforskningscentret

Da vi kom til Reykjavík, kørte Frida os ud til en adresse. Jeg var blevet inviteret med. Adressen så meget mystisk ud og lå i et industrikvarter. Men hvad åbenbarede der sig ikke indenfor? Islands slægtsforskningscenter, kaldet **ORG ættfræðibjónustan ehf**, har til huse i denne bygning. Allerede på trapperne op i huset hang spændende billeder og anetavler. Vi blev bænket og fik kaffe, og så gik det løs. Der gik faktisk ikke lang tid, før min

rejsefælle havde aner tilbage til 860. Jamen der var jo endnu ingen mennesker på Island på den tid? Nej, men man har naturligvis båndene til Norge i orden.

Bestilling af udskrift

Nu er det ikke sådan, at man så bare får de 159 sider (som det viste sig at være) udleveret. Sådan spiller klaveret ikke. Nok se, men ikke få. Systemet er som følger: Det koster kr. 10.000 at få en udskrift. Det er islandske kroner. Tag det sidste nul væk og divider med 2, så er prisen 500 danske kroner. Et andet krav er, at man skal rekvirere oplysningerne hjemmefra. Min rejsefælle betalte pengene, det var trods alt det nemmeste, og da hun

kom hjem, bestilte hun udskriften pr. mail. Den inkluderede 2 norske dronninger. Jeg ser nu med andre øjne på min hidtil ret anonyme rejsefælle!

Kontakt til centret

Der er nok en del personer her til lands, som har islandske aner, så det er bare om at komme i gang med at kontakte slægtsforskningscentret på mail: org@simnet.is. Det har også en hjemmeside: www.simnet.is/org.

Der er både dansk-talende og personer, som kun taler islandsk, på centralen. De er frivillige, men særdeles kompetente. Der er en forhenværende museumsdirektør og andre dedikerede personer. Telefonnummeret er 861 6792-897 7175.

Leder af det islandske slægtsforskningscenter, Oddur Helgason, er i gang ved computeren, mens Holmfridur Gísladóttir og Jytte Nielsen spændt følger med.

Historiens vidner - sådan kan man også lave slægtsbog

Kathrine Tobiasen

Korsagervej 13

8940 Randers SV

Tlf. 41 28 65 30

tobiasen@dis-danmark.dk

I redaktionen interesserer vi os meget for, hvordan man kan formidle sin slægtsforskning til andre. Vi har mange medlemmer, der har været i gang i flere årtier, og for dem er spørgsmål som de følgende aktuelle: Hvad stiller man op med alle de data, man har samlet? Hvordan får man præsenteret dem, så andre, også ikke-slægtsforskere, får lyst til at læse dem?

Her i sommer dumpede en pakke ind ad redaktionens brevsprække. Af-sender var Jørgen Kaarsberg, og indholdet viste sig at være en fin bog i blåt bind med titlen *Historiens vidner. En slægts saga*. En slægtshistorie, som helt tydeligt ikke bare var kørt ud fra

slægtsprogrammet, og som bestemt fortjener et par ord her i bladet.

Udvalgte aner

Historien er en anetavle, men ikke en anetavle, der forsøger at få alle med. Kaarsberg har valgt 20 særligt spændende personer eller familier ud, som hver har fået deres kapitel i bogen, og ladet resten være. Som det hedder i forordet, så er det ”en forkortet udgave af en række meget detaljerede og illustrerede beretninger om en snes af mine direkte forfædres skæbner”. Der henvises til hjemmesiden www.kaarsberg.org, hvor de originale tekster og billederne kan ses.

Hvert kapitel har fået titel efter den pågældende anes erhverv: Herredsfogeden, Præsten, Themand og Vinskænker osv., og opstillingen er overvejende kronologisk. Det vil sige, at der springes ubekymret mellem de enkelte anetråde, men problemet med at hitte rede i, hvor man nu befinder sig i rodnettet, er løst fint; bag i bogen bringes to meget overskuelige anetavler, en for hver af Kaarsbergs

forældre. Her er kapitel-titlerne fremhævet. Disse tavler gør det nemt at orientere sig i værket.

Kobbersmede og konditorer

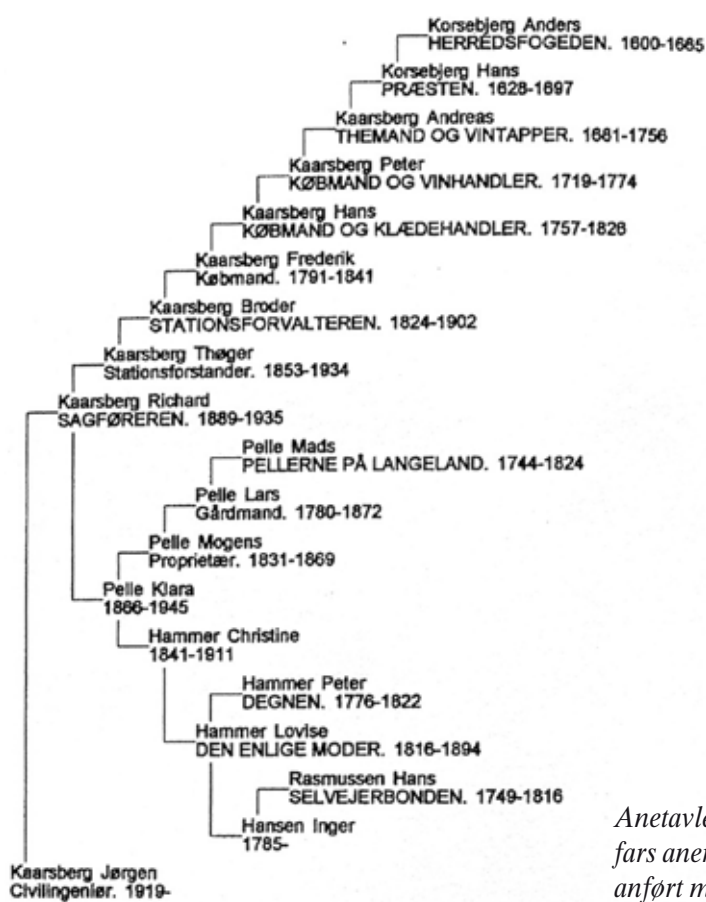
Det må straks indskydes, at Kaarsberg er udstyret med forfædre med et misundelsesværdigt bredt udvalg af erhverv. Vi kommer her rundt i mange lag og miljøer i datidens samfund. Også geografisk er der spredning i feltet. Vi hører om kobbersmede i Syd-sverige og om en italiensk konditor, der på forunderlig vis havner i København. Vi stifter bekendtskab med købmænd i Århus og Aalborg og erfarer, hvor svært det kan være at handle med vin i 1700-tallets København. Vi runder bønder og en enkelt præst, der har problemer med sin overordnede. Også midt i 1600-tallet kunne man blive fyret for samarbejdsproblemer!

Hvis aneflokken overvejende består af bønder, hvilket jo er realiteten for mange af os, vil det ikke være oplagt at bruge samme koncept som her. Men ideen med at plukke de spændende personer ud og lade historien om dem få lov til at folde sig ud, kan anvendes overalt.

Den store og den lille historie

Titlen, *Historiens vidner*, er ikke tilfældigt valgt. For overalt, hvor der har været lejlighed til det, har Kaarsberg sammenholdt sin lille historie med den store Danmarkshistorie. Det giver lejlighed til at fortælle om sven-skernes huseren på Langeland omkring 1660 og om pesten i København i 1711. Vi kommer tæt på hovedstadens brand i 1728 og lærer om genhusning og genopbygning. Og vi læser om, hvordan udskiftningen er foregå-

Anetavlen over Kaarsbergs fars aner. Kapitel-navnene er anført med store bogstaver.

et i en given landsby. Den store historie kan, især når vi kommer nogle hundrede år tilbage, virke fjern og abstrakt, men når vi får konkretiseret den i forhold til vores aner, bliver den nærværende på en helt anden måde.

Det er en spændende og meget givende opgave for slægtsforskere at finde frem til og påvise sammenhænge til den store historie. Det er ikke alle beskåret at have en ane, der har deltaget som stænderrepræsentant ved Enevældens indførelse, men min-

dre kan gøre det – *alle* vore aner har levet på tidspunkter, hvor der er sket *noget* på det danmarkshistoriske plan.

Godt håndværk

Den kulturhistoriske vinkel er også med. Man kan f.eks. læse om, hvordan man opnår borgerskab i København i 1799, og man får et fint indblik i materielle forhold hos rimeligt velbeslåede købmænd i Århus.

Jeg har ikke aner, ikke engang sogne og egne, fælles med Jørgen Kaars-

berg, men har haft en fin oplevelse med at læse bogen. Den har lært mig om steder og forhold, jeg ikke kendte så meget til.

Rent fysisk er bogen trykt på godt papir og solidt og håndværksmæssigt indbundet – og udgivet på eget forlag. Det eneste, jeg savner, er nok lidt billedstof; en enkelt silhuet på titelbladet er eneste illustration. Men det kan have praktiske og økonomiske årsager, og mere kan som nævnt findes på hjemmesiden www.kaarsberg.org.

Fjorten millioner personregistreringer

Tilføj selv nogle flere

Ole Degn
Mellemhøjen 11
8800 Viborg.
Tlf. 86 67 47 02
degn@dis-danmark.dk

Den store persondatabase på Statens Arkivers hjemmeside, ddd.dda.dk, som Dansk Data Arkiv og DIS-Danmark tillige med et stort antal slægtsforskere som indtastere arbejder sammen om, rummer nu hen ved 14 millioner personregistreringer. Det er et meget flot resultat, som er nået, siden arbejdet med databasen blev påbegyndt i 1991.

Arbejdet følges af en arbejdsgruppe, KIK, KildeIndtastningsKomitéen, der rummer medlemmer fra Dansk Data Arkiv og repræsentanter for kildeindtasterne, korrekturlæserne, forskerne, DIS-Danmark, Sammenslutningen af Slægtshistoriske Foreninger, Samfundet for Dansk Genealogi og Personhistorie samt Sammenslutningen af Lokalhistoriske Arkiver. I arbejdsgruppen har man på det seneste med lidt bekymring set på, at antallet af indtastninger set på årsbasis er faldet noget.

Mere fyldige oplysninger

Fra nogle hundredetusinde årlige indtastninger i begyndelsen af 1990'erne steg tallet voldsomt op til næsten 2 millioner i 2003-04, men tallet er siden

mere end halveret. Da optællingerne blot omfatter antal registreringer tilligemed tallet af afleverede indtastninger, er det ikke til at se, om der er tale om en egentlig nedgang i arbejdsindsatsen. Man kender ikke de årlige tal for de afleverede indtastningers antal tegn. Måske skyldes faldet i indtastede personregistreringer blot, at de nyere folketællinger er blevet stadig mere fyldige med hensyn til oplysninger. Spurgte man ved folketællingerne oprindeligt blot om navn, stilling i familien, alder, ægteskabelig stilling og profession, så blev det senere i forskellige folketællinger udvidet med fødselsdato, fødested, religiøs tilhørsforhold, tidligere bopæl, arbejdssted osv. Havde man oprindeligt et stort antal personer på hver folketællingsside, så brugte man efterhånden flere sider til hver enkelt bolig eller husstand.

Vær med i arbejdet!

De hen ved 14 millioner personregistreringer er fra folketællingerne 1787-1921, de 400.000 er dog fra kirkebøger – hvor søgning netop er blevet åbnet på nettet. Hele fire folketæl-

linger er fuldstændigt indtastet og kan købes på CD-rom, det drejer sig om 1787, 1801, 1840 og 1845, og yderligere tre er langt fremme, 1850 med 96%, 1834 med 92% og 1880 med 87%.

Man regner med, at 1850 skulle kunne færdiggøres i løbet af nogle måneder, 1880 i løbet af to år. Som helhed er de danske folketællinger – der ses her bort fra Slesvig-Holsten, Færøerne, Grønland og De vestindiske Øer - fra årene 1787-1901 næsten 60 % indtastet. Det burde altså være overkommeligt at nå slutmålet for denne periode i løbet af en forholdsvis kort årrække. Men formentlig falder tempoet netop på grund af, at de nyere folketællinger rummer mange flere personoplysninger. Derfor ønsker DIS-Danmark at opfordre til, at flere træder ind i arbejdet som folketællingsindtastere.

Det er let at komme med. Man kan få de fornødne oplysninger ved henvendelse til:

Dansk Data Arkiv,
Islandsgade 10,
5000 Odense C.
mailbox@dda.sa.dk.

Kalender

Tid	Sted	Emne	Arrangør	Tilmelding m.v.
Tirsdagene den 8. og 22. september, 6. og 20. oktober, 3. og 17. november og 1. og 15. december kl. 09.00-12.00	Seniorcentret, Hestens Bakke 43, Helsingør	Uformelle møder, læsegruppe	DIS-Helsingør	Ingen tilmelding
Tirsdag den 15. september kl. 19.00	Kulturmaskinen, Odense	Gotisk skrift v. Ulrich Alster Klug	DIS-Odense	Se nærmere: www.dis-odense.dk/
Mandag den 21. september kl. 19.00- 21.00	Helsingør byarkiv, Skibsklarerergården, Strandgade 91, Helsingør	Besøg på og præsentation af Byarkivet	DIS-Helsingør	Tilmelding senest den 14. september til annegethe.kolstrup@stofanet.dk Pris 40 kr.
Lørdag den 3. oktober kl. 12.30-15.00	Samlingssalen, Ikast Bibliotek	Slægtsforskning før kirkebøgerne v. Anton Blaabjerg	Ikast Slægts- og Lokal Historiske Forening og DIS-Danmark	Se nærmere: www.ikasthistorie.dk/allemoeder.asp
Torsdag den 8. oktober kl. 19.00	Kulturmaskinen, Odense	Slægtsforskning med Google og Workshop v. Mette Fløjborg	DIS-Odense	Se nærmere: www.dis-odense.dk/
Tirsdag den 20. oktober kl. 19.00	Kulturmaskinen, Odense	Kom i gang med at skrive slægtshistorie v. John Rasmussen	DIS-Odense	Se nærmere: www.dis-odense.dk/
Torsdag den 22. oktober kl.19.00	Seniorcentret, Hestens Bakke 43, Helsingør	Hyggeaften. Et uformelt møde, hvor deltagerne kan fremlægge deres slægtsforskning m.v.	DIS-Helsingør	Tilmelding senest den 15. oktober til annegrethe.kolstrup@stofanet.dk Se nærmere: www.dis-danmark.dk/nordsj/Helsingor/Kalender.html
Tirsdag den 3. november kl. 19.00	Kulturmaskinen, Odense	Legacy v. Mette Fløjborg	DIS-Odense	Se nærmere: www.dis-odense.dk/
Tirsdag den 3. november kl. 19.00	Fritidscentret, Vestergade 15, Randers	Brugen af pas før i tiden i Danmark v. Michael Dupont	Slægts- og Egnshistorisk Forening Randers og DIS-Danmark	Se nærmere: www.slaegtranders.dk/program.html
Tirsdag den 17. november kl. 19.00	Kulturmaskinen, Odense	E-learning v. Steen Kobberø-Hansen	DIS-Odense	Se nærmere: www.dis-odense.dk/
Tirsdag den 1. december kl. 19.00	Kulturmaskinen, Odense	Workshop i gotisk/ Legacy/USA	DIS-Odense	Se nærmere: www.dis-odense.dk/

WEGA BOGBINDERI

Stenildhøjvej 54
9600 Aars

Indbinding af:

- alle slags slægtsbøger
- tidsskrifter mm.

Pris efter aftale

Bogbindermester:

Heidi Gass Sibbesen
Tlf. 98 66 12 81
Mail: Heidi.gass@sibbesen.dk

DIS-Danmarks ekspedition

Ole Hald Madsen

Rikkeminde Allé 4
5250 Odense SV
ekspedition@dis-danmark.dk

Tlf. 26 84 25 19
Telefonen er åben for ekspedition:
Tirsdag kl. 14-18 - ellers telefonsvarer.

Ekspeditionen besvarer praktiske spørgsmål og sørger i øvrigt for forsendelse af foreningens forskellige produkter, f.eks. cd'erne med Slægt & Data og Postadressebogen 1921 ect.

Ekspeditionen står også for tilmelding til DIS-Danmarks læsekredse, hvor udenlandske blade rundsendes blandt DIS-medlemmer.

Særtilbud - især til nye medlemmer

Ekspeditionen har et restoplæg af de seneste numre af medlemsbladet, som sælges så længe lager haves.

Slægt & Data nr. 2, 3 og 4 årg. 2008 sælges samlet for 50 kr.

Slægt & Data nr. 2, 3 og 4 årg. 2007 sælges samlet for 50 kr.

Alle priser er incl. moms og forsendelse.

Henvend dig til Ekspeditionen ekspedition@dis-danmark.dk

eller brug bestillingsformularen på hjemmesiden under medlemstilbud.

Her kan du også bestille CD'en med samtlige numre af Slægt & Data incl. særnummeret "Sogn Herred Amt 1998".

www.dis-danmark.dk

Hanne Marie Rud
webmaster@dis-danmark.dk

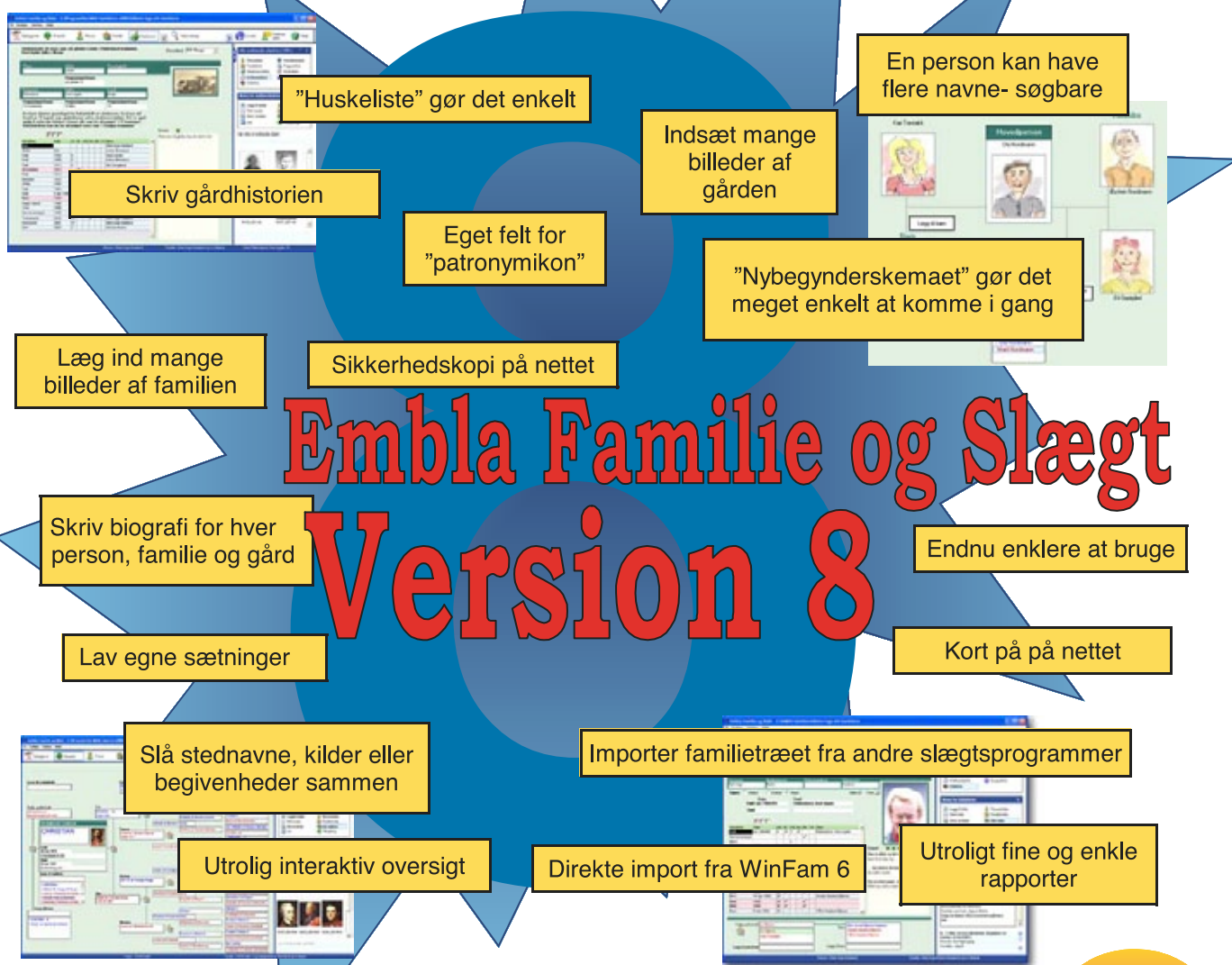
DIS-Danmarks bestyrelse

Erik Kann <i>Formand.</i> Johan Jepsens Vej 1, 2830 Virum. Tlf. 45 85 18 02	kann@dis-danmark.dk
Henning Karlby <i>Næstformand.</i> Rylevej 2, Bro, 5464 Brenderup. Tlf. 64 44 28 08	karlby@dis-danmark.dk
Arne Christiansen <i>DIS-arkiv + AO-repr.</i> Langelinie 34 C, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 31 34	christiansen@dis-danmark.dk
Werner Wittekind <i>Kasserer.</i> Rudersdalsvej 114, 2.sal tv., 2840 Holte. Tlf. 45 41 43 15	wittekind@dis-danmark.dk
Kathrine Tobiasen <i>Redaktør + DIS-Forum.</i> Korsagervej 13, 8940 Randers SV. Tlf. 41 28 65 30	tobiasen@dis-danmark.dk
H.C. Andersen Munkevænget 24 D, 5230 Odense M. Tlf. 66 13 69 39	andersen@dis-danmark.dk
Ole Degn <i>KIK-repræsentant.</i> Mellemhøjen 11, 8800 Viborg. Tlf. 86 67 47 02	degn@dis-danmark.dk
Ruben Højmark Jensen <i>DIS-Træf + DIS-Fadder + DIS-Arkiv.</i> Lucernevej 17, 4180 Sorø. Tlf. 57 83 28 94	hojmark@dis-danmark.dk
Morten Hovedskov Nielsen Fuglekildevej 12, 5690 Tommerup. Tlf. 64 75 10 59	nielsen@dis-danmark.dk
Susanne Fuglsang <i>Suppleant.</i> Højbakkevej 3, 2640 Hedehusene. Tlf. 46 13 60 01	fuglsang@dis-danmark.dk
Michael Dupont <i>Suppleant.</i> Stenager 216, st.th, 2600 Glostrup. Tlf. 43 44 16 52	dupont@dis-danmark.dk

Returneres ved varig adresseændring

Slægtsforskning er spændende!

Ny version af slægtsprogrammet på dansk

"Huskeliste" gør det enkelt

Skriv gårdhistorien

Eget felt for "patronymikon"

Indsæt mange billeder af gården

En person kan have flere navne- søgbare

"Nybegynderkemaet" gør det meget enkelt at komme i gang

Læg ind mange billeder af familien

Sikkerhedskopi på nettet

Skriv biografi for hver person, familie og gård

Endnu enklere at bruge

Lav egne sætninger

Kort på på nettet

Slå stednavne, kilder eller begivenheder sammen

Importer familietræet fra andre slægtsprogrammer

Utrolig interaktiv oversigt

Direkte import fra WinFam 6

Utroligt fine og enkle rapporter

Besøg os på Internettet - www.embla.dk

Embla Familie og Slægt version 8.

Embla Familie og Slægt er sjovt, spændende og meget enkelt at bruge!

**Kun kr.
775,-**